MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE ȘI CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE

Mihaela Achim
Anișoara Daiu
Dragoș Ioniță
Maria Moldoveanu
Florentina Nicula

MANUAL PENTRU CLASA A IV-A

RELIGIE
Cultul ortodox

SEMESTRUL AL II-LEA

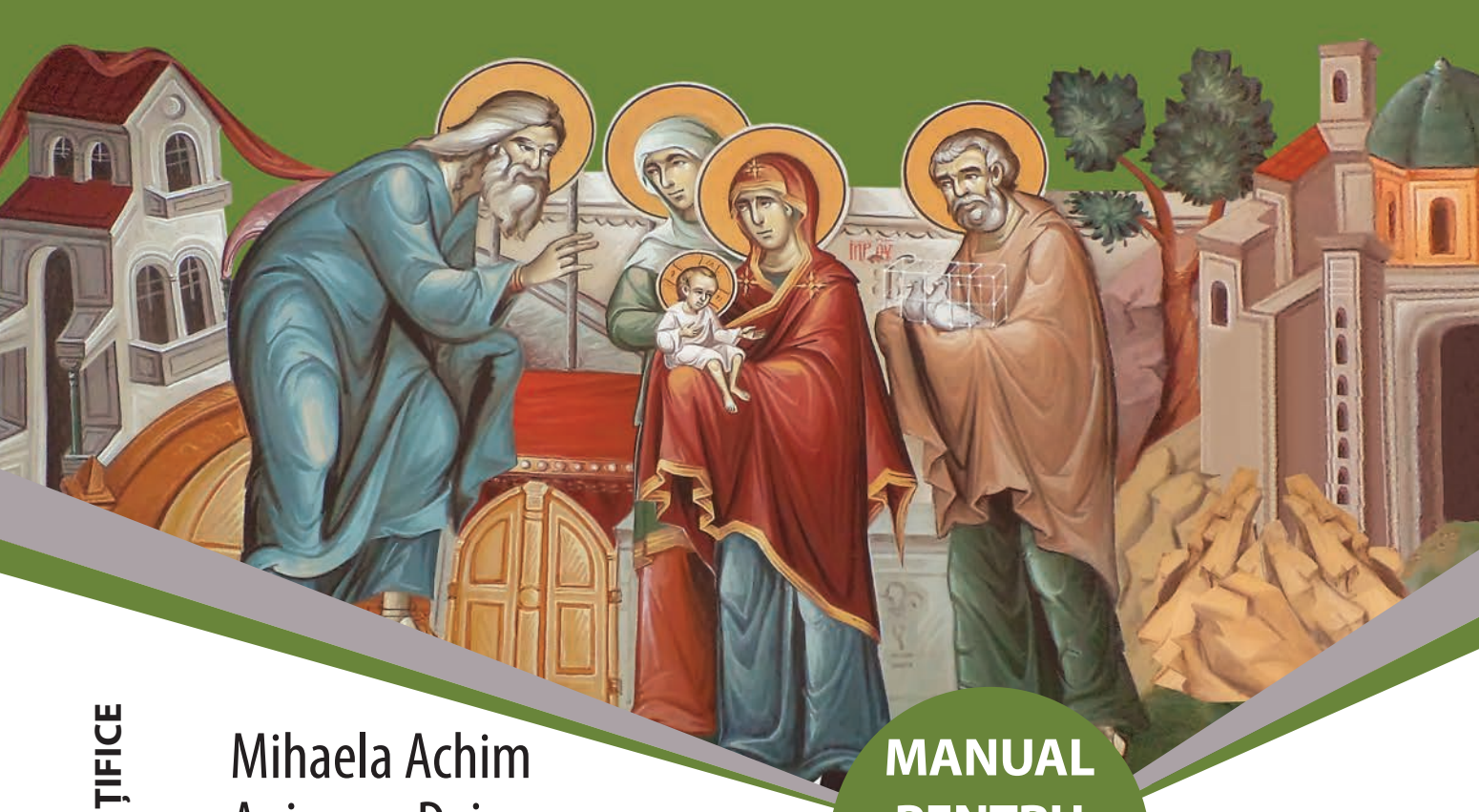

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE ȘI CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE

Mihaela Achim
Anişoara Daiu
Dragoş Ioniță
Maria Moldoveanu
Florentina Nicula

MANUAL PENTRU CLASA A IV-A

RELIGIE

Cultul ortodox

SEMESTRUL AL II-LEA

CORINT EDUCAȚIONAL

Acest manual este proprietatea Ministerului Educației Naționale și Cercetării Științifice.

Manualul școlar a fost aprobat prin Ordinul ministrului educației naționale și cercetării științifice nr. 3614 din 07.04.2016, în urma evaluării, și este realizat în conformitate cu programa școlară aprobată prin Ordinul ministrului educației naționale nr. 5001 din 02.12.2014.

Manualul este distribuit elevilor în mod gratuit, atât în format tipărit, cât și în format digital, și este transmisibil timp de patru ani școlari, începând cu anul școlar 2016–2017.

Inspectoratul școlar .....

Școala / Colegiul / Liceul .....

ACEST MANUAL A FOST FOLOSIT:

Anul	Numele elevului	Clasa	Anul școlar	Aspectul manualului*			
				format tipărit		format digital	
				la primire	la predare	la primire	la predare
1							
2							
3							
4							

Pentru precizarea aspectului manualului se va folosi unul dintre următorii termeni:* ***nou, bun, îngrijit, neîngrijit, deteriorat**.*

- Cadrele didactice vor verifica dacă informațiile înscrise în tabelul de mai sus sunt corecte.
- Elevii nu vor face niciun fel de însemnări pe manual.

Manualul a primit avizul Patriarhiei Române prin adresa nr. 2987 din 01.04.2016

116.111 - numărul de telefon european de asistenţă pentru copii

Date despre autori:
Mihaela Achim – profesor gradul didactic I, Școala Gimnazială nr. 280 din București.
Anișoara Daiu – profesor gradul didactic I, Școala Gimnazială nr. 62 din București.
Dragoș Ioniță – profesor doctorand, Școala Gimnazială nr. 77 din București.
Maria Moldoveanu – profesor gradul didactic I, Liceul Teoretic „Ștefan Odobleja” din București.
Florentina Nicula – profesor gradul didactic II, Școala Gimnazială nr. 307 din București.

Referenți:
Prof. **Cristina Benga**, gradul didactic I, Colegiul German Goethe din București, doctor în științele educației.
Pr. lector dr. **Vasile Crețu**, Facultatea de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul”, Universitatea din București.

Redactare: **Lia Decei**
Tehnoredactare computerizată: **Cristina Gvinda**
Design copertă: **Dan Mihalache**
Desene: **Iancu Ungureanu**

Majoritatea icoanelor au fost reproduse după frescele din Biserica „Sfinții Martiri Brâncoveni” din comuna Rusănești, județul Olt, și din Biserica „Nașterea Maicii Domnului” din satul Șiacu, județul Gorj, pictor: conf. univ. dr. **Dumitru Sorica**.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
Religie - Cultul ortodox : manual pentru clasa a IV-a /
Mihaela Achim, Anişoara Daiu, Dragoş Ioniţă, ... - Bucureşti : Corint Educaţional, 2016
2 vol.
ISBN 978-606-782-032-4
Semestrul 2. - ISBN 978-606-782-034-8

I. Achim, Mihaela
II. Daiu, Anişoara
III. Ioniţă, Dragoş

281.95(075)

Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate EDITURII CORINT EDUCAȚIONAL, parte componentă a GRUPULUI EDITORIAL CORINT.

Pentru comenzi și informații, contactați:
GRUPUL EDITORIAL CORINT
Departamentul de Vânzări
Str. Mihai Eminescu nr. 54A, sector 1, București,
cod poștal 010517. Tel./Fax: 021.319.47.97; 021.319.48.20
Depozit
Calea Plevnei nr. 145, sector 6, București,
cod poștal 060012. Tel.: 021.310.15.30
E-mail: vanzari@edituracorint.ro
Magazin virtual: www.edituracorint.ro

Dumnezeu se face cunoscut omului

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE

Sfințenia, cale spre Dumnezeu

Mărturisirea și trăirea credinței de către sfinți
Sfinții români și creștinismul pe teritoriul țării noastre
Sfântul Ioan Iacob de la Neamț*

Lectură pentru suflet
Recapitulare. Evaluare

Mărturisirea şi trăirea credinţei de către sfinţi

Strada răsună de glasuri vesele de copii.

— Haideți să ne jucăm de-a meseriile! îi îndeamnă Ilinca.

— Ajută-mă să o aleg pe cea mai utilă, o roagă Carla.

— Toate sunt folositoare, căci ne oferă ocazii de a-i ajuta pe semenii noștri.

Mama Iuliei este medic. Zilnic îi trec pragul cabinetului suferinzi, pe care îi îngrijește cu multă răbdare. Fiecare caz îi aduce bucuria de a ajuta. Tatăl lui Ștefan este bucătar. Deși este ocupat, de două ori pe săptămână gătește și la cantina săracilor. O face voluntar, dorind să fie de folos celor nevoiași. Iată două exemple de creștini care Îl fac cunoscut oamenilor pe Hristos, asemenea sfinților.

Prin învățăturile și faptele lor, aceștia ne sunt modele de adevărați mărturisitori și trăitori ai credinței. Astfel, Sfântul Ștefan L-a mărturisit fără teamă pe Hristos, iar Sfinții Împărați Constantin și Elena au fost mari apărători ai credinței creștine. Sfinții Pantelimon, Cosma și Damian au fost medici și i-au tămăduit pe bolnavi, fără nicio plată. Sfântul Nicolae a miluit mulți nevoiași.

— Acum înțeleg că în fiecare profesie este important să fii și un bun creștin, spuse Carla.

Sfânta Scriptură ne învață

„Oricine va mărturisi pentru Mine înaintea oamenilor, mărturisi-voi și Eu pentru el înaintea Tatălui Meu, Care este în ceruri.”

Matei 10, 32

Vocabular

- **a milui** = a oferi ceva din iubire creștină.
- **azil** = instituție în care sunt îngrijite persoanele în vârstă.
- **voluntar** = de bunăvoie.

Să înțelegem textul

1. Care sunt modalitățile prin care se poate mărturisi credința creștină?

2. Dă exemple de sfinți care s-au dovedit a fi adevărați mărturisitori și trăitori ai creștinismului.

3. Menționează câteva fapte ale acestora.

Să aflăm mai mult

- Sfântul Vasile cel Mare a înființat, pe cheltuială proprie, azile, spitale, orfelinate, cantine pentru săraci.
- Sfântul Împărat Constantin cel Mare a trecut la credința creștină după ce i s-a întâmplat o minune. A dat apoi o lege prin care a declarat creștinismul religie acceptată în Imperiul Roman. Duminica, ziua Învierii Domnului, a devenit zi de odihnă din perioada domniei sale.
- Sub îndrumarea Sfintei Împărătese Elena au fost descoperite Sfânta Cruce, Mormântul Domnului, Peștera din Betleem și locul Înălțării Domnului.

Să descoperim împreună

1. Citește următoarele texte:

- „Cine pe sărac ajută, pe Dumnezeu împrumută” (Sfântul Ioan Gură de Aur).
- „Căci flămând am fost și Mi-ați dat să mănânc; însetat am fost și Mi-ați dat să beau; străin am fost și M-ați primit. Gol am fost și M-ați îmbrăcat; bolnav am fost și M-ați cercetat; în temniță am fost și ați venit la Mine” (Matei 25, 35-36).

a. Identifică o asemănare între cele două texte.

b. Formulează o învățătură transmisă de acestea.

c. Notează-o în caiet.

2. Privește cu atenție icoana Sfântului Mucenic Pantelimon. Cu ajutorul celor aflate din textul lecției despre profesia sa, identifică în icoană două obiecte specifice acesteia și explică utilitatea lor.

Sfântul Mucenic Pantelimon
(†27 iulie)

„Dacă ți-a făcut un bine cineva, să ții minte toată viața, iar dacă tu ai făcut cuiva un bine, să uiți pentru totdeauna!”

Formulează enunțuri cu mesajul textului de mai sus. Scrie în caiet un enunț, la alegere.

Un strop de înțelepciune

„Dumnezeu nu se uită la fapte, ci la dragostea cu care au fost făcute. Nu e nimic mult, când oamenii iubesc puțin, așa cum nu este puțin, când oamenii iubesc mult. ”

Sfântul Vasile cel Mare

Sfinții Împărați
Constantin și Elena (†21 mai)

„Mult-milostive părinte, primește rugăciunea aceasta și, cu obișnuita bunătate, mijlocește către Ziditorul tuturor, să dăruiască vindecare și sănătate celor ce te cheamă în ajutor.”

Troparul Sfântului
Ierarh Spiridon

Organizați o oră de lectură la biblioteca bisericii din apropierea școlii și citiți despre faptele și minunile unor sfinți precum Sfântul Ierarh Spiridon, Sfântul Ierarh Nicolae, Sfântul Vasile cel Mare ș.a.

Exersăm, aplicăm

1. Găsește o justificare a reprezentării cuielor în mâna Sfintei Împărătese Elena din icoana alăturată.

2. Caută pe internet informații despre minunea arătării pe cer a Sfintei Cruci, minune de care s-a bucurat Sfântul Împărat Constantin cel Mare.

3. Stabilește dacă următoarele enunțuri sunt adevărate sau false.

a. Fiind medic, Sfântul Vasile cel Mare a îngrijit mulți bolnavi.

b. Sfântul Împărat Constantin cel Mare a devenit creștin.

c. Sfântul Nicolae a înființat orfelinate, azile și cantine pentru nevoiași.

d. Din porunca Sfintei Împărătese Elena a fost descoperită peștera din Betleem, locul Nașterii lui Mesia.

Scrie în caiet numai enunțurile adevărate.

4. Privește desenele și spune cum pot fi mărturisitori ai credinței cei reprezentați.

Scrie două exemple în caiet.

5. Citește fragmentul din Troparul Sfântului Ierarh Spiridon și răspunde la întrebări: Cum este denumit Dumnezeu? Pentru ce îi cerem sprijin Sfântului Spiridon?

Să ne jucăm împreună

Joc de mimă: „Recunoaște cine este...” Așezați într-un săculeț iconițe cu sfinți cunoscuți. Grupați-vă în două echipe. Un elev extrage o iconiță și mimează o întâmplare din viața sfântului reprezentat. Colegii din echipa a doua vor recunoaște pe cine a mimat. Elevul care răspunde corect continuă jocul.

Să fim creativi

1. „Și eu sunt creștin!” Urmând exemplele de milostenie ale sfinților amintiți în lecție, descoperă două modalități prin care să arăți că și tu ești un mărturisitor creștin, prin faptă. Reprezintă, printr-un desen sau alcătuind un text de 7–8 rânduri, una dintre acestea. Păstrează desenul în portofoliu.

2. „Dar pentru tine.” Jocul se desfășoară pe o perioadă de o săptămână. Notează-ți numele pe un bilețel. Prin tragere la sorți, vei primi un „prieten secret”. În următoarele zile, gândește-te la acesta și la o modalitate prin care să-i arăți dragostea și aprecierea. Realizează un cadou personalizat. Îl vei duce la școală în cutia de cadou pregătită special, cu numele destinatarului atașat. Ai grijă să nu fii descoperit! Prietenul tău secret poate să-și ia cadoul. La sfârșitul săptămânii, se va dezvălui cine este prietenul secret din clasă.

Să reținem

- Orice situație de viață poate fi un prilej pentru a fi de folos cuiva.
- Îl putem mărturisi pe Hristos prin cuvânt și faptă.
- Faptele bune sunt dovezi ale credinței noastre.
- Sfinții sunt modele de adevărați mărturisitori și trăitori ai credinței creștine.
- Bogăția nepieritoare a oricărui om este sufletul său.

Lectură

Când te duci seara la culcare
Și-ți pui o mână sub obraz,
Să te întrebi cu-ngrijorare:
„Ce am făcut eu, oare, azi?”
O zi trecută fără fapte
Care să-ți fi rămas în minte,
În viața ta, e ca o noapte
Sau ca un basm fără cuvinte.
Să-ți fie aceste vorbe-ndemn
Al vieții tale care vine,
Să lași, pe unde treci, însemn
Că ai făcut și tu un bine.

Demostene Botez, *Îndemn*

Citește lectura și urmează acest îndemn în viața ta. Spune ce faptă bună ai făcut ieri. Ce faptă greșită ți-ai propus să îndrepți azi?

Îndemnuri pentru micul creștin

- Să faci oamenilor numai ceea ce dorești să îți facă și ei ție.
- Dăruiește din tot sufletul, ca să îți strângi comori în ceruri.
- În fiecare semen al tău să Îl vezi pe Hristos.

Sfinții români și creștinismul pe teritoriul țării noastre

Este ziua Sfântului Apostol Andrei. Ilinca merge pentru prima dată în pelerinaj la peștera lui.

— Cum a apărut creștinismul în țara noastră? îl întreabă pe ghid. Bucuros, acesta îi răspunde:

— România este o țară binecuvântată cu bogății și frumuseți care încântă pe orice călător. Însă marea ei bogăție este credința, pe care înaintașii au apărat-o și ne-au lăsat-o moștenire. Creștinismul a fost adus de Sfântul Andrei, numit „Apostolul românilor". El i-a învățat pe strămunii noștri cuvântul lui Dumnezeu, i-a botezat și a sfințit dintre ei slujitori ai Bisericii.

Din dragoste pentru Hristos, unii creștini s-au călugărit, viețuind în liniște, rugăciune și post. Viața lor s-a asemănat cu a îngerilor. Sunt numiți sfinți cuvioși. Lor li s-au adăugat sfinții ale căror moaște au fost aduse la noi. Înalți ierarhi au cârmuit Biserica română cu dragoste și evlavie.

Având credință în Hristos, românii au depășit greutățile istoriei, apărându-și glia, neamul, limba și religia. Le-au fost călăuze voievozi destoinici și credincioși, care au lăsat urmașilor biserici și mănăstiri cu valoare istorică și arhitecturală.

Poporul român își cinstește cu pioșenie sfinții, care se roagă necontenit pentru mântuirea neamului din care s-au născut.

Sfânta Scriptură ne învață

„Oricine voiește să vină după Mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea și să-Mi urmeze Mie."

Marcu 8, 34

Vocabular

- **ctitorie** = biserică sau mănăstire ridicată pe cheltuiala unui întemeietor (ctitor).
- **cuvios** = (aici) călugăr.
- **ierarh** = arhiereu.
- **pioșenie** = afecțiune plină de respect.

Să înțelegem textul

1. Ce a făcut Sfântul Andrei pentru strămoșii noștri? Cum este numit el?

2. În ce fel viețuiau călugării?

3. Cum au arătat înaintașii noștri că Îl iubesc pe Dumnezeu?

Să aflăm mai mult

Se spune că, după fiecare luptă câștigată, Sfântul Voievod Ștefan cel Mare zidea o biserică sau o mănăstire, în semn de recunoștință pentru ajutorul de la Dumnezeu. Deseori se spovedea duhovnicului său, Sfântul Cuvios Daniil Sihastrul.

Mare cărturar, Sfântul Antim Ivireanul a fost adus în Țara Românească de Sfântul Voievod Constantin Brâncoveanu.

Moaștele Sfintei Mucenițe Filofteia se află la Mănăstirea Curtea de Argeș.

Să descoperim împreună

Studiază cu atenție icoanele din această pagină, apoi identifică.

1. Ce sfântă a fost hrănită cu firimituri de pâine aduse de păsări de la o mănăstire din apropierea peșterii unde viețuia.

2. Ce sfânt a mers o vreme desculț.

3. Ce sfânt a fost negustor, călătorind deseori pe mare.

Sfântul Cuvios Dimitrie cel Nou
(†27 octombrie)

Sfânta Teodora de la Sihla
(†7 august)

Sfântul Ioan cel Nou
(†2 iunie)

Caută pe internet cum au fost descoperite moaștele Sfântului Cuvios Dimitrie cel Nou, considerat „ocrotitorul Bucureștiului”.

Un strop de înțelepciune

„A imita pe Hristos nu cere timp, nici meșteșug, ci doar intenție bună.”

Sfântul Ioan Gură de Aur

Peștera Sfântului Andrei

Participă la un pelerinaj la Peștera Sfântului Andrei sau citește despre aceasta pe internet.

Lectură

Moaștele Sfântului Grigorie Decapolitul au fost cumpărate cu aur de Barbu Craiovescu de la un turc. Când le-a așezat pe un taler al balanței, moaștele cântăreau greu, dar când Barbu Craiovescu a pus galbenii, balanța s-a echilibrat la o sumă mică. Văzând această minune, turcul a exclamat: „Vezi cum creștin la creștin trage?”

În zilele noastre, sfintele moaște se află la Mănăstirea Bistrița din județul Vâlcea și sfântul este pomenit la 20 noiembrie.

Organizați o oră de lectură la biblioteca școlii și citiți *Legenda Mănăstirii Putna, Ștefan cel Mare și Vrâncioaia* de Dumitru Almaș și *Muma lui Ștefan cel Mare* de Dimitrie Bolintineanu.

Exersăm, aplicăm

1. Folosind informațiile dobândite în pelerinaj sau de pe internet, argumentează afirmația: *Peștera Sfântului Andrei este considerată prima biserică de pe teritoriul țării noastre*. Notează cel puțin un argument în caiet.

2. Stabilește locul unde se află sfintele moaște, alegând varianta corectă:

Sfântul Ioan cel Nou de la:

a. Iași; **b.** Suceava; **c.** Neamț.

Sfântul Cuvios Nicodim de la:

a. Tismana; **b.** Timișoara; **c.** Tulcea.

Sfânta Cuvioasă Teodora de la:

a. Sibiu; **b.** Argeș; **c.** Sihla.

3. Asociază corect informațiile și scrie în caiet în ce zi îl cinstim pe:

a. Sfântul Ierarh Andrei Șaguna	**a.** 2 iulie
b. Sfântul Cuvios Dimitrie cel Nou	**b.** 20 noiembrie
c. Sfântul Voievod Ștefan cel Mare	**c.** 30 noiembrie
d. Sfântul Cuvios Grigorie Decapolitul	**d.** 27 octombrie

Sfântul Ierarh Andrei Șaguna (†30 noiembrie)

Sfântul Voievod Ștefan cel Mare (†2 iulie)

Să ne jucăm împreună

Joc de rol: „La mănăstirea Putna”. Imaginează-ți că ești ghid și însoțești un grup de turiști la Mănăstirea Putna, ctitoria Sfântului Voievod Ștefan cel Mare. Oferă-le cât mai multe informații despre lăcașul de cult și despre ctitorul ei. Folosește-ți și cunoștințele de istorie și de limba română.

Să fim creativi

1. „Sunt mândru că sunt român!” Citește textul scris de Lucian Blaga. Urmând îndemnul de a-ți cinsti țara, realizează, împreună cu un grup de colegi, o hartă a României. Prin intermediul ei, vei ilustra faptul că poporul român este păstrător al credinței strămoșești. Amplasează pe hartă icoane cu sfinți români și imagini cu biserici, mănăstiri, obiceiuri și tradiții creștine.

2. „Să păstrăm valorile țării!” Confecționează un afiș prin care îi îndemni pe cetățenii din localitatea ta să contribuie la protejarea unei biserici sau mănăstiri cu valoare istorică sau culturală pentru țară. Poți face apel și la autorități pentru a se implica în inițiativa ta.

Sfântul Andrei
(†30 noiembrie)

Sfântul Cuvios Nicodim de la Tismana
(†26 decembrie)

„Tinere, să-ți faci patria scumpă și sfântă ca și mama! S-o iubești și s-o respecți din adâncul sufletului tău. De dragostea și de respectul tău pentru ea să nu faci vreodată reclamă și paradă.”

Lucian Blaga

Să reținem

- Învățătura creștină românească este învățătura transmisă de apostolii Mântuitorului.
- Sfântul Apostol Andrei este numit „Apostolul românilor” pentru că el a adus creștinismul pe teritoriul țării noastre.
- Peștera Sfântului Andrei este considerată prima biserică de pe teritoriul românesc.
- Pământul strămoșesc este presărat cu biserici, mănăstiri, sfinte moaște, peșteri sfinte, urme ale vieții sfinților și ale mărturisirii credinței creștine pe aceste meleaguri.

Îndemnuri pentru micul creștin

- Cinstește-ți înaintașii, căci datorită lor ai o țară, o limbă, o religie.
- Păstrează pentru urmași valorile istorice, religioase, culturale pe care și tu le-ai moștenit.

Sfântul Ioan Iacob de la Neamţ*

Colegii Ilincăi sunt foarte emoționați. Vor participa la concursul de creație literară „Cuvânt ziditor de suflet”.

— Ești pregătită, Ilinca? o întreabă Ioan.

— Da, m-am pregătit serios. Prezint două poezii.

— Ce poet te-a inspirat?

— Am ales un sfânt poet, pe Ioan Iacob Hozevitul.

— E sfântul căruia îi port numele. Poți să-mi spui mai multe? Mi-ai trezit interesul.

— Este un sfânt român, sărbătorit la 5 august. În copilărie a fost crescut de bunica lui, de la care a deprins dragostea de Dumnezeu. La școală s-a evidențiat, fiind elev premiant. S-a călugărit la 20 de ani la Mănăstirea Neamț, de unde a plecat în Țara Sfântă. A călcat prin locurile cândva umblate de Mântuitorul. A viețuit în valea Iordanului, unde Iisus a fost botezat de Sfântul Ioan Botezătorul, și apoi la o mănăstire din Betleem – orașul Nașterii Domnului. În final, s-a retras în ținutul Hozeva, în peștera unde a locuit și Sfântul Proroc Ilie.

După 20 de ani de la chemarea sa la Domnul, moaștele Sfântului Ioan au fost descoperite și așezate, spre cinstire, la mănăstirea din Hozeva.

— Este un sfânt care a mers cu adevărat pe urmele lui Hristos, Ilinca.

* Lecție la dispoziția profesorului.

Sfânta Scriptură ne învață

„Căutați pacea cu toți și sfințenia, fără de care nimeni nu va vedea pe Domnul.”

Evrei 12, 14

Vocabular

- **a cârti** = a protesta.
- **a curma** = a opri.
- **a se căina** = a se văita.
- **a deprinde** = a se familiariza.
- **prescură** = pâine mică, din aluat dospit, din care se pregătesc anafura și Sfânta Împărtășanie.
- **ziditor** = care educă, înalță spiritual.

Să înțelegem textul

1. Cine este Sfântul Ioan Iacob de la Neamț?

2. Ce fel de copil a fost?

3. În ce mod și-a manifestat, de-a lungul vieții, dragostea față de Dumnezeu?

4. Unde se găsesc sfintele sale moaște?

Să aflăm mai mult

În vremea călugăriei, Sfântul Ioan Iacob L-a slujit pe Dumnezeu cu smerenie și dragoste de semeni: făcea curățenie în mănăstire, frământa prescuri, suna clopotul de slujbă, întreținea biblioteca și îngrijea bolnavii – călugări sau oameni din afara mănăstirii – indiferent de neamul sau religia lor.

Totodată, folosindu-se de puterea cuvântului, a lăsat creștinilor numeroase poezii și traduceri religioase, al căror mesaj constituie un îndreptar de viață spirituală.

Într-o zi, o femeie din Grecia, grav bolnavă, a văzut apropiindu-se de patul ei un preot cu Sfântul Potir în mână, care i-a zis să se închine și a atins linguriţa de buzele ei. Era Ioan Iacob Hozevitul. Femeia s-a însănătoșit în mod miraculos și, drept recunoștință, a plătit unui bijutier să-i facă o linguriță de aur, pe care a dăruit-o mănăstirii din ținutul Hozeva.

Să descoperim împreună

Citește cele două texte de mai jos.

„La peșteră, unde cu greu se ajungea, pe o scară înaltă, nu primea pe nimeni, comunicând cu cei ce veneau mai ales prin rugăciune, prin unele scrieri sfinte și prin ucenicul său. ”

„Tânărul Ilie (numele de botez al sfântului), pe când lucra la câmp, se ruga lui Dumnezeu să-i descopere calea pe care să o urmeze. Deodată, a auzit un glas de sus, zicând: Mănăstirea!”

Identifică:

1. Ce momente din viața sfântului sunt relatate.

2. Autorul și semnificația mesajului: „Mănăstirea!”

3. În ce fel își petrecea sfântul viața în pustiu.

4. Ordinea cronologică a celor două evenimente.

Mănăstirea Sfântul Gheorghe din Hozeva (Israel) este o mănăstire ortodoxă foarte veche, în care se află moaștele Sfântului Ioan Iacob de la Neamț. Este situată în pustiul Iudeii, la aproximativ 20 km de Ierusalim, pe drumul ce duce spre Ierihon.

Un strop de înțelepciune

„Dumnezeu S-a făcut purtător de trup, pentru ca omul să poată deveni purtător de Duh Sfânt. ”

Sfântul Atanasie cel Mare

Lectură

Un creștin, odinioară,
Tot se căina mereu:
„Grea mai este crucea asta,
Ce mi-a dat-o Dumnezeu!”
A trimis la el un înger
Noaptea, când dormea trudit,
Și luând pe om de mână,
L-a urcat pe deal, la schit.
„Ia-ți o cruce, care vrei,
Numai potrivește-o bine
Și te-ntoarce la bordei”.
Vede, sub un copăcel,
Cruce de stejar ușoară,
Numai bună pentru el.
Asta este „crucea vieții”
Dată ție, de când ești.
Deci lui Dumnezeu dă slavă
Și de-acum să nu cârtești!

Sfântul Ioan Iacob Hozevitul,
Crucea vieții omenești

Exersăm, aplicăm

1. Pentru fiecare din următoarele strofe, formulează o învățătură morală transmisă de Sfântul Ioan Iacob.

„Semnul crucii este, nouă,
Scutul cel mântuitor,
Care depărtează răul
Și ne dă, la toate, spor” (*Semnul Sfintei Cruci*).

„Și, precum ne-nvață Crezul,
Spovedania-i botezul
Care spală, care curmă
Tot păcatul, fără urmă” (*Taina Sfintei Spovedanii).*

2. Stabilește cel puțin două asemănări și două deosebiri între sfinții din icoanele de mai jos. Notează-le în caiet, într-un tabel.

Sfântul Cuvios Ioan Iacob

Sfântul Proroc Ilie

Să ne jucăm împreună

„Condeiul binecuvântat.” Sfântul Cuvios Ioan Iacob a compus o poezie adresată Maicii Domnului. Formând echipă cu un coleg, continuă poezia, adăugând cel puțin o strofă. Scrieți, pe rând, câte un vers. Citiți-le colegilor poezia voastră.

„Preasfântă Maică și Fecioară,
Nădejdea sufletului meu,
Tu ești a mea mijlocitoare
La milostivul Dumnezeu” *(La ușa milostivirii).*

Să fim creativi

1. Imaginează-ți că ești în peștera Sfântului Ioan Iacob. Scrie un dialog pe care îl ai cu acesta, pe tema dorinței tale de a-ți arăta iubirea pentru Hristos. Împărtășește-i gândurile și sentimentele tale, ca unui duhovnic.

2. Citește lectura. Realizează o compunere de cel mult 5 rânduri, în care să ilustrezi importanța bunei înțelegeri și a bunei comunicări între oameni. Folosește cel puțin 5 termeni întâlniți în poezie. Inspiră-te din viața personală și din desenul alăturat.

Joc de copii

Mănăstirea Neamț

Să reținem

- Sfântul Ioan Iacob Hozevitul este un sfânt român, cinstit la 5 august. S-a călugărit de tânăr la Mănăstirea Neamț. A plecat în Țara Sfântă, dorindu-și să viețuiască în locurile străbătute de Mântuitorul.
- Sfintele sale moaște se află în ținutul Hozeva, acolo unde a viețuit acesta.
- Din dragoste pentru semeni, a scris multe poezii duhovnicești.
- În același ținut, dar în alt timp istoric, a stat, pentru scurt timp, și Sfântul Proroc Ilie.

Lectură

Ai spus o vorbă, vorba ta,
Mergând din gură-n gură,
Va-nveseli și va schimba,
Va curăți și va-mpăca,
Rodind sămânța pusă-n ea
De dragoste și grijă.
Deci nu uita!…Fii credincios
Cu grijă și cu teamă
Să lași în urmă luminos,
Un semn, un gând, un drum frumos,
Căci pentru toate, neîndoios,
Odată vei da seamă.

Sfântul Ioan Iacob Hozevitul, *O, om*

Îndemnuri pentru micul creștin

- Prin tot ceea ce faci, caută să fii plăcut lui Dumnezeu.
- Natura îți va fi aliat, dacă și tu îi vei fi prieten.

Lectură pentru suflet

Legenda Mănăstirii Putna

După Leon Magdan,
Legendele mănăstirilor

Întunericul s-a lăsat. În liniștea pădurii se aude tropot de copite. Călărețul strânge frâiele și calul se oprește. Cu greu deslușește conturul unei stânci, în care e săpată o chilie. Înăuntrul ei pâlpâie lumina unei candele. Alături, se roagă un bătrân albit de iarna vârstei. Parcă ar fi coborât dintr-o icoană.

— Cine-i acolo? întreabă pustnicul.

— Om bun, răspunde călărețul.

— Apoi, de ești bun, intră în chilioara mea și te odihnește! îi spune pustnicul. Și adaugă: Ce e, omule, cu dumneata?

— Eu sunt domnitorul Ștefan. Am fost învins în luptă de turci. Nu știu ce să fac și am luat drumul prin codri, doar m-o lumina Dumnezeu...

— El te-a îndrumat la chilia mea. Numele meu este Daniil și trăiesc în pustietatea asta de mult. Rămâi aici peste noapte și mâine te-oi sfătui ce să faci.

Încet, noaptea trece și, iată, e dimineață.

— Măria ta, hai cu mine!

Ștefan se ridică, își face semnul crucii și iese după pustnic.

— Ia arcul și trimite săgeata în inima pădurii. Acolo unde va poposi săgeata, să ridici mănăstire mândră și sfântă. Dumnezeu te va îndruma și dușmanii nu te vor mai învinge!

Ștefan urcă dealul. Scoate o săgeată din tolba plină și, încordând arcul cu putere, slobozește săgeata.

Au găsit-o înfiptă într-un paltin bătrân.

— Pe locul acesta voi înălța sfânt lăcaș Domnului. Aici călugării vor putea sluji cu credință Domnului și ne vom putea ruga atunci când ne întoarcem teferi din războaie. Așa să ne ajute bunul Dumnezeu și Maica Domnului!

Să cunoaștem mai mult

Citește cu atenție textul și răspunde la întrebări.

1. Care sunt personajele acestei legende?

2. Recitește fragmentul în care se face o descriere fizică a pustnicului.

3. Care era starea sufletească a domnitorului Ștefan?

4. Ce l-a sfătuit călugărul Daniil să facă pentru a-și conduce țara spre biruință?

Recapitulare

1. Citește cu atenție următorul text.

Un tânăr l-a întrebat pe duhovnicul său:

— Părinte, aș vrea să fiu un bun creștin. Ce mă sfătuiești să fac?

— Ia spune-mi, fiule, dacă ai o grădină în care ai plantat flori multicolore, aștepți să crească singure?

— Nu, părinte, trebuie să le ud...

— Dar, dacă doar le uzi, vor crește mari și frumoase?

— În niciun caz, trebuie să am grijă să nu fie înăbușite de buruieni.

— Și dacă le dai toate acestea, dar nu au lumină, pot crește?

— Nicidecum, părinte, toată munca ar fi zadarnică.

— Ei, acum ai înțeles, fiule? Sufletul nostru este asemenea unei grădini cu florile cele mai minunate: dragostea, milostenia, răbdarea, blândețea, smerenia... Cei care trebuie să aibă grijă de acestea suntem noi înșine. Doar așa, prin munca noastră, dar și cu ajutorul lui Dumnezeu, ele vor crește și ne vor înfrumusețea viața.

După Leon Magdan, *Grădina sufletului,*
în *Pilde ortodoxe și povestiri cu tâlc*

- Ce simbolizează florile din grădina tânărului?
- Exemplifică în ce mod poți să îngrijești „florile” sufletului tău.

2. Creştinii îşi cinstesc sfinţii, cinstindu-le icoanele. Alege un sfânt drag ţie şi realizează pe un carton colorat format A 4 icoana acestuia, prin folosirea colajului. Organizaţi o expoziţie cu tema: „Pe urmele sfinţilor” la biserica din apropiere şi premiaţi cele mai frumoase icoane.

3. Alcătuieşte enunţuri, asociind corect numele sfinţilor cu faptele lor.

A	B
Sfântul Cosma	i-a ajutat pe cei nevoiaşi
Sfântul Ştefan	i-a tămăduit pe cei bolnavi
Sfântul Nicolae	şi-a mărturisit credinţa

4. Mulţi voievozi ai Ţărilor Române au ctitorit lăcaşuri sfinte care dăinuie peste timp, mărturie a dragostei lor şi a poporului român pentru Dumnezeu. Descoperă ctitoriile celor trei sfinţi domnitori, urmând firul istoriei. Scrie-le în caiet.

Sfântul Voievod
Constantin Brâncoveanu

Sfântul Voievod
Ștefan cel Mare

Sfântul Voievod
Neagoe Basarab

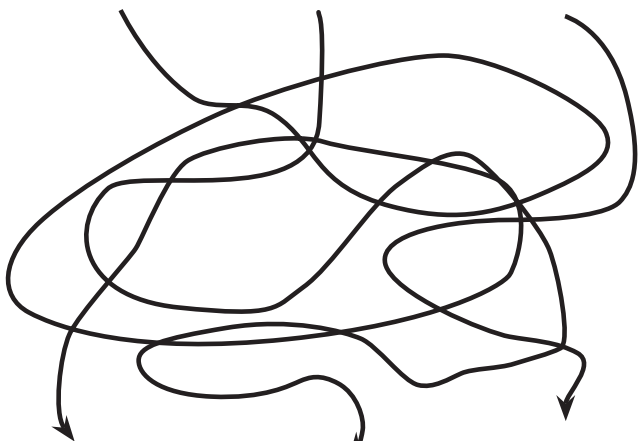

Biserica Sfântul
Gheorghe Nou

Mănăstirea
Putna

Mănăstirea
Curtea de Argeș

Grilă pentru autoevaluare

I.
FB – 3 exemple corecte
B – 2 exemple corecte
S – 1 exemplu corect

II.
FB – 3 proverbe corecte
B – 2 proverbe corecte
S – 1 proverb corect

III.
FB – 3 enunțuri corecte
B – 2 enunțuri corecte
S – 1 enunț corect

IV.
FB – 3 corespondențe
B – 2 corespondențe
S – o corespondență

V.
FB – 3 enunțuri corecte
B – 2 enunțuri corecte
S – 1 enunț corect

Evaluare

I. Arată ce înseamnă a fi „mărturisitor al credinţei”. Transcrie pe caiet doar exemplele corecte.

1. Să le vorbești oamenilor despre Hristos.
2. Să memorezi citate din Sfânta Evanghelie.
3. Să arăți prin fapte că Îl iubești pe Dumnezeu.
4. Să Îl mărturisești pe Hristos prin cuvânt și faptă.

II. Aşază cuvintele în ordine, pentru a alcătui un proverb. Scrie proverbele în caiet.

1. împrumută. Cine pe ajută Dumnezeu sărmani pe
2. faptele Bogățiile rămân. trec, bune
3. este Meseria aur. de brățară

III. Alcătuieşte în scris enunţuri, asociind corect cuvintele din coloana A cu enunţurile din coloana B:

A	B
1. cuvioșii	a. au construit lăcașuri sfinte
2. ierarhii	b. au viețuit în mănăstiri și peșteri
3. voievozii	c. au condus treburile Bisericii

IV. Realizează corespondenţa între cele două coloane, notând în caiet unde se află moaştele sfinţilor:

A

1. Sfântul Dimitrie cel Nou
2. Sfânta Filofteia
3. Sfântul Nicodim

B

a. Curtea de Argeș
b. Tismana
c. București

Sfânta Filofteia
(†7 decembrie)

V. Apreciază cu A (adevărat) sau F (fals) următoarele enunţuri despre Sfântul Ioan Iacob Hozevitul:

1. A fost un copil cuminte și credincios.
2. S-a călugărit la Mănăstirea de la Tismana.
3. S-a retras să viețuiască în Țara Sfântă.
4. Este un sfânt care a scris poezii.

Viața creștinului împreună cu semenii

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE

Iubirea creștină, sprijin pentru conviețuirea cu ceilalți

Iubirea, poruncă dată de Domnul Iisus Hristos
Viața în armonie cu ceilalți, îndemn al lui Dumnezeu
Familia și împlinirea poruncii iubirii
Prietenia și porunca iubirii creștine
Importanța exemplului personal de iubire creștină

Lectură pentru suflet
Recapitulare. Evaluare

Iubirea, poruncă dată de Domnul Iisus Hristos

Duminică, Ilinca a fost invitată de Ioan să meargă, împreună cu familia lui, la mănăstirea dintre dealuri. La sfârșitul slujbei, bucuria din inima fetei se citea în ochii ei luminoși.

— Ai auzit, Ioan? Cea mai mare poruncă pe care Dumnezeu ne-a dat-o este aceea să-L iubim pe El și pe aproapele nostru ca pe noi înșine.

— Da, Ilinca, trebuie să-L iubim pe Dumnezeu, fiindcă El este cel care ne-a iubit mai întâi și este Creatorul, Susținătorul și Binefăcătorul nostru. Iubirea este cel mai frumos sentiment sădit în sufletul fiecărui om de Dumnezeu. Dragostea ne face mai buni, mai generoși, mai înțelegători și mai sensibili la suferințele celor din jurul nostru. A-L iubi pe Dumnezeu înseamnă a-ți iubi aproapele, adică pe orice om.

— Chiar dacă nu crede sau este de altă religie, așa cum sunt prietenii noștri, David și Jaffar ?

— Oricum ar fi el, Ilinca, e aproapele tău. În orice om este chipul lui Dumnezeu și față de fiecare trebuie să avem aceeași bunătate.

— Dacă iubirea ar stăpâni pretutindeni, lumea noastră ar fi atât de diferită!

— Iubirea lui Hristos este ca un magnet, singurul cu care putem scoate răutatea din sufletele semenilor noștri, Ilinca. Când ne iubim semenii, nu trecem nepăsători pe lângă ei.

Sfânta Scriptură ne învață

„Să iubești pe Domnul Dumnezeul Tău din toată inima ta și din tot cugetul tău, iar pe aproapele tău ca pe tine însuți.”
Marcu 12, 30-31

Vocabular

- **generos** = mărinimos, darnic.
- **samarinean** = locuitor din Samaria.

Să înțelegem textul

1. Care este marea poruncă dată de Dumnezeu oamenilor?
2. Cine este aproapele nostru?
3. Ce înseamnă să fii aproapele cuiva?

Să aflăm mai mult

Ierihonul, orașul în care Iisus a venit de mai multe ori, este considerat cel mai vechi oraș din lume, fiind construit cu circa 12 000 de ani în urmă. Are o vegetație abundentă, predominând palmierii, de aceea este numit și Orașul palmierilor.

Să descoperim împreună

Pentru a înțelege cine este aproapele nostru, Mântuitorul Hristos a dat Pilda samarineanului milostiv.

Un om care mergea spre Ierihon este atacat și jefuit. Doi oameni au trecut nepăsători pe lângă el fără să-l ajute. Apoi a venit un al treilea om, căruia i s-a făcut milă. Acesta i-a îngrijit rănile și i-a găsit adăpost.

Citește și textul alăturat, apoi răspunde la întrebări:

1. Cum îți arăți iubirea față de Dumnezeu? Dar față de aproapele tău?
2. De ce suntem datori cu dragoste, respect și ajutor față de toți oamenii?

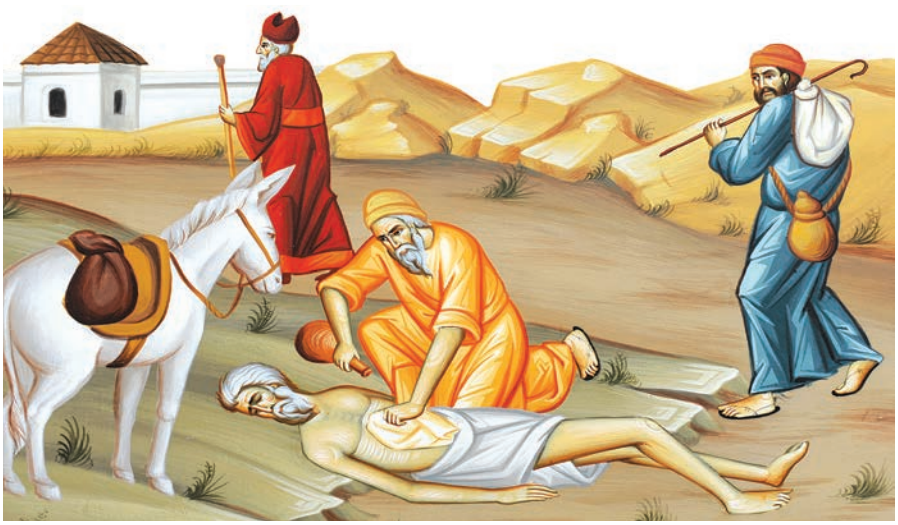

Pilda samarineanului milostiv

„Și dacă iubiți pe cei ce vă iubesc, ce răsplată puteți avea? Și dacă faceți bine celor ce vă fac vouă bine, ce mulțumire puteți avea?"

Luca 6, 32-33

Descoperă răspunsul la ghicitoare.

Pe seară, spre Ierihon,
Ostenit mergea un om;
Jefuit în drum de hoți,
Părăsit a fost de toți,
Numai unu-i făcu bine,
Ce era străin. Știi cine?

Samarineanul

Un strop de înțelepciune

„Dragostea este bucuria de a face altora bucurie."

Sfântul Ioan Gură de Aur

„Dragostea nu se poartă cu necuviință, nu caută ale sale, nu se aprinde de mânie, nu gândește răul.

Nu se bucură de nedreptate, ci se bucură de adevăr. ”

I Corinteni 13, 5-6

Lectură

Într-o seară, fiica de 10 ani îi înmână mamei sale un bilețel. Mama citi: „Pentru că am udat florile – 1 leu, pentru că am șters praful – 1 leu, pentru că am fost să cumpăr pâine – 1 leu, pentru că am avut grijă de frățiorul meu – 1 leu, pentru că am dus în fiecare zi gunoiul – 1 leu. În total, 5 lei”.

Mama își privi copilul cu multă dragoste și scrise pe dosul hârtiei: „Pentru că am grijă de tine în fiecare zi – 0 lei, pentru că te-am îngrijit când erai bolnavă – 0 lei, pentru toate clipele în care te-am mângâiat când erai tristă – 0 lei. În total, 0 lei”.

Iubirea este gratuită; dacă nu, ea nu mai este iubire.

Exersăm, aplicăm

1. Transcrie în caiet enunțurile de mai jos, alegând cuvintele potrivite:

Iubirea este cel mai frumos ..... al omului. A iubi pe ..... înseamnă a-ți iubi aproapele. Dragostea ne face mai mai înțelegători și mai ..... la suferințele celor din jurul nostru.

(Dumnezeu, sensibili, sentiment)

2. Citește textele alăturate și scrie trei fapte bune care se nasc din iubire.

3. Cum mă comport dacă...

...sunt în pauza de la școală și vreau să mănânc. Colegul de bancă se uită la croasantul meu, dar nu îndrăznește să-mi ceară. Știu că are o situație specială acasă. Atunci eu ...

4. Privește desenul de mai jos și scrie o compunere în care bobul de grâu își povestește viața, din care se vede iubirea lui Dumnezeu pentru el, dar și cum își arată bobul de grâu iubirea față de oameni. Prezintă și modalități prin care poți să ajuți copiii din zonele afectate de secetă.

Să ne jucăm împreună

„Ușa spre inima ta.” Elevii, organizați pe echipe, vor avea de rezolvat câte o sarcină. Prima echipă va avea de scris și apoi de mimat trei modalități legate de iubirea aproapelui, a doua echipă va realiza un grup statuar care să sugereze trei sentimente legate de iubirea aproapelui, iar a treia echipă va desena trei fapte bune.

Să fim creativi

1. Citește textul următor.

„Îmbrăcați-vă, dar, ca aleși ai lui Dumnezeu, sfinți și prea iubiți, cu milostivirile îndurării, cu bunătate, cu smerenie, cu blândețe, cu îndelungă-răbdare. Îngăduindu-vă unii pe alții și iertând unii altora dacă are cineva vreo plângere împotriva cuiva; după cum și Hristos v-a iertat vouă, așa să iertați și voi. Iar peste toate acestea, îmbrăcați-vă întru dragoste, care este legătura desăvârșirii" (Coloseni 3, 12-14).

În șirul următor literele s-au amestecat. Restabilește ordinea. Unele cuvinte se găsesc în textul de mai sus:

tenăbuta, nieresme, deteblân, gostedra, redarăb, iretaer, reșivârsăde

2. Desenează în caiet o stea și scrie, pe fiecare colț al stelei, un cuvânt care să sugereze ideea de **iubire**. Alcătuiește enunțuri cu aceste cuvinte.

3. Scrie trei propoziții despre iubirea creștină, astfel încât niciun cuvânt să nu conțină litera „a".

1. Prezintă colegilor o faptă, o întâmplare în care ți-ai arătat iubirea față de Dumnezeu și față de semeni.

2. Cum își arată îngerii iubirea față de Dumnezeu și față de oameni?

Să reținem

- Mântuitorul Hristos ne învață cea mai mare poruncă, și anume cea a iubirii.
- Iubirea față de Dumnezeu se manifestă prin faptele de iubire față de aproapele nostru.
- Să fim apostoli ai Domnului Iisus Hristos în mijlocul celor aflați în necazuri.
- Dragostea și blândețea sunt cele mai mari virtuți ale unui creștin și se obțin ca dar al lui Dumnezeu, prin rugăciune.

Îndemnuri pentru micul creștin

- Fii egal în iubire față de toți oamenii!
- Învață de mic să fii bun, milos și generos cu semenii, pe care să-i ajuți după puterile tale.
- Aproapele tău, copile, este orice om, indiferent de naționalitate sau religie.

Viaţa în armonie cu ceilalţi, îndemn al lui Dumnezeu

A venit primăvara. Căldura blândă a soarelui trezește natura la viață. Ilinca împreună cu părinții ei sunt în vizită la bunici.

— Bunicule, mergem în grădină să vedem ce fac albinele în stupi?

— Îndată, numai să-mi iau masca de apicultor. Privește, Ilinca, la frumusețea fagurelui plin cu miere lucrat de hărnicuțele albine!

— Da, e frumos, dar și delicios. Și câtă perfecțiune în construcție! Cum de reușesc albinele să facă așa ceva?

— Numai bunul Dumnezeu știe cum reușesc albinele să facă fagurele fără să rămână niciun locșor gol. Privește la frumusețea, ordinea și armonia care domnesc în natură. Nimic nu se petrece la întâmplare. Universul, cu toată măreția lui, funcționează perfect, supunându-se unor reguli. La fel și în stupul de albine sunt reguli care se respectă.

— Da, bunicule, și noi avem reguli în clasă, iar când am plecat în excursie și acolo am avut de respectat reguli.

— Așa este, draga mea, pentru a fi pace și armonie între oameni trebuie să respectăm reguli de comportament în situații diferite. Nu există om, nu există popor a cărui viață să nu fie supusă unor reguli morale care să îndemne la săvârșirea binelui.

Sfânta Scriptură ne învață

„Căci dragostea de Dumnezeu aceasta este: Să păzim poruncile Lui; și poruncile Lui nu sunt grele.”

I Ioan 5, 3

Vocabular

- **apicultor** = persoană care se ocupă cu creșterea albinelor.
- **poruncă** = ordin, regulă de respectat.

Să înțelegem textul

1. Ce înseamnă a trăi în armonie cu ceilalți?
2. Ce importanță are respectarea regulilor într-o comunitate?

Să aflăm mai mult

Dumnezeu a dat poporului evreu zece porunci, cunoscute sub denumirea de Decalog. Au fost descoperite Profetului Moise acum 3 500 de ani și azi sunt recunoscute de credincioși ca o comoară de învățături morale.

Mântuitorul are cea mai mare prețuire pentru Decalog, din care nu schimbă nimic, ci numai îl întregește și îl împlinește.

Să descoperim împreună

A zecea poruncă ne îndeamnă să ne ferim de invidie: *Să nu râvnești la bunurile aproapelui tău.*

Dumnezeu le cere oamenilor să se mulțumească fiecare cu rodul muncii lui și să nu râvnească la bunurile altuia. Dorința de câștig necinstit și invidia nu sunt plăcute înaintea lui Dumnezeu.

Cu ajutorul profesorului de religie, răspunde la următoarele întrebări:

1. Pentru ce a dat Dumnezeu porunci de împlinit poporului Său?
2. Cele zece porunci sunt obligatorii pentru toți oamenii?
3. Poți să spui că îți iubești aproapele dacă îl invidiezi?

1. Să nu ai alți dumnezei afară de Mine.
2. Să nu-ți faci chip cioplit și să i te închini lui.
3. Să nu iei numele Domnului Dumnezeului tău în deșert.
4. Adu-ți aminte de ziua odihnei, ca să o sfințești.
5. Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta.
6. Să nu ucizi.
7. Să nu fii desfrânat.
8. Să nu furi.
9. Să nu mărturisești strâmb împotriva aproapelui tău.
10. Să nu râvnești la bunurile aproapelui tău.

Ieșirea 20, 1-17

Schimbarea la Față a Mântuitorului

Citește textul de mai jos, apoi descoperă-l, în icoană, pe Profetul Moise.

Pe Muntele Tabor Mântuitorul este alături de doi mari profeți. Moise ține Tablele Legii în mână, iar Profetul Ilie este reprezentat ca un bătrân cu părul lung. Moise a fost cunoscut drept chip al blândeții „căci era mai blând decât toți oamenii de pe pământ" (Numerii 12, 3).

Un strop de înțelepciune

„Toate câte voiți să vă facă vouă oamenii, asemenea și voi faceți lor."

Matei 7, 12

„Invidia separă, sfințenia unește (...) dacă ai dragoste, ai totul. ”

Fericitul Augustin

Lectură

Dar când se întorceau ei, după izbânda lui David asupra filisteanului, femeile din toate cetățile lui Israel ieșeau în întâmpinarea regelui Saul cu cântări și jocuri (...).

Și jucând, femeile strigau și ziceau: Saul a biruit mii, iar David zeci de mii!

De aceea s-a mâniat Saul foarte tare, neplăcându-i cuvintele acestea și a zis: Lui David i s-au dat zeci de mii, iar mie numai mii; acum numai domnia îi mai lipsește.

Și din ziua aceea în tot timpul următor s-a uitat la David invidios.

I Regi 18, 6-9

Exersăm, aplicăm

1. Citește textul de mai jos și privește desenul alăturat.

„Și într-o bună zi, când împărăteasa întrebă oglinda:

— Oglinjoară din perete, oglinjoară,

— Cine e cea mai frumoasă din țară?

Oglinda-i răspunse:

— Frumoasă ești, crăiasă, ca ziua luminoasă,

— Dar Albă-ca-Zăpada e mult, mult mai frumoasă!

La auzul acestor vorbe, împărăteasa se înspăimântă grozav și, de pizmă și ciudă, odată se îngălbeni” (Frații Grimm, *Albă-ca-Zăpada și cei șapte pitici*).

a. Împreună cu colegul de bancă imaginați-vă un dialog între oglindă și mama vitregă a Albei-ca-Zăpada, în care aceasta își descoperă calitățile morale, nu doar calitățile fizice.

b. Folosind și cunoștințele de la educație civică, spune ce poruncă nu a respectat împărăteasa și ce sfat îi dai.

2. Scrie în caiet trei situații din viața ta în care ai respectat trei din cele zece porunci din Decalog. Motivează dacă respectarea lor ți s-a părut o povară.

3. Citește lectura și împreună cu colegul de bancă completați pe o fișă de lucru trei persoane din Biblie și trei personaje din poveștile studiate de voi, care au respectat sau au încălcat cele zece porunci. Prezentați și discutați fișele în clasă.

Categoria	Porunca respectată	Porunca încălcată
Persoane din Biblie		
Personaje din povești		

Să ne jucăm împreună

„Mașina de spălat.” Se împarte clasa în trei echipe. Două grupe se așază față în față, în două șiruri egale. Membrii celei de-a treia echipe intră câte unul printre cele două șiruri. Când ajunge în dreptul primei perechi din șir, copilul se oprește și așteaptă să fie „spălat”: aceștia îi pun mâna pe umăr și, pe rând, îi adresează doar cuvinte pozitive. Cel „spălat” mulțumește, merge mai departe și urmează ceilalți. Echipele se rotesc. Jocul te ajută să vezi partea pozitivă la tine și la alte persoane.

Să fim creativi

1. Organizați-vă în trei grupe; fiecare grupă va avea de rezolvat câte o sarcină. Desenați fagurele pe o foaie de hârtie și apoi completați-l cu:

a. șase reguli de comportament în biserică;
b. șase reguli de comportament în clasa voastră;
c. șase motive pentru care avem reguli, norme.

La sfârșit, fiecare grupă prezintă ce a lucrat.

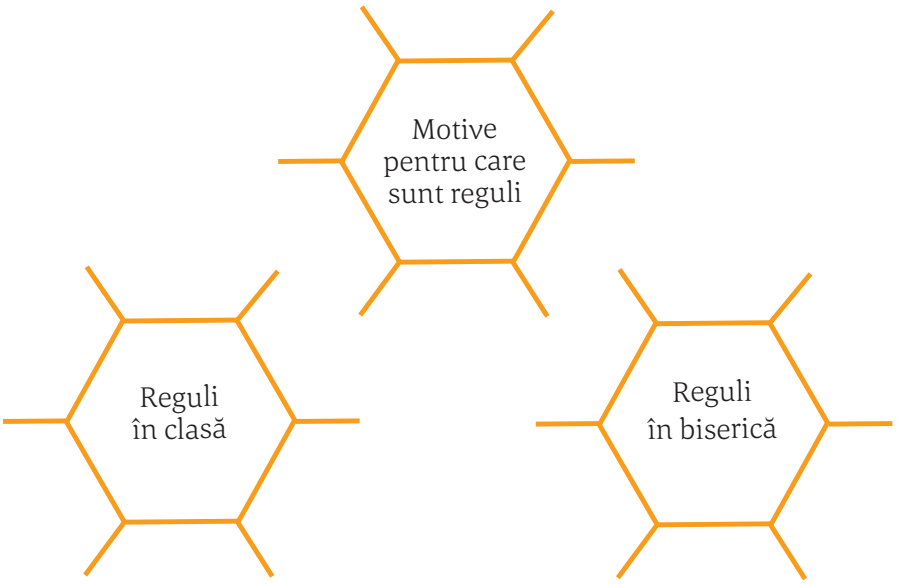

2. Realizează un colaj care să pună în evidență porunca iubirii aproapelui și în care să prezinți comportamentul tău și relațiile cu semenii în una din următoarele situații: în biserică, în muzeu, pe munte. Prezintă în clasă modul în care ai rezolvat cerințele.

Să reținem

- Relațiile dintre oameni se bazează pe respect reciproc și înțelegere.
- Iubirea și bunătatea sunt „medicamentele" pentru invidie.
- Orice om care trăiește cu bucurie și dragoste poruncile Domnului va schimba în bine lumea din jur prin simpla sa prezență.

Biserica mănăstirii Săpânța-Peri, cu o înălțime de 78 m, se situează în prezent pe locul al treilea între lăcașurile de cult din România. Turla mănăstirii este vizibilă de la o distanță de 5 km.

Împreună cu profesorul de religie, organizați în perioada „Școala altfel" o vizită la biserica de care aparține școala. Purtați un dialog cu părintele pe tema respectării regulilor de comportament în timpul slujbei.

Îndemnuri pentru micul creștin

- Fii mai bun!
- În viață compară-te doar cu Mântuitorul și cu tine însuți.
- Respectă regulile de comportament în orice situație.

Familia şi împlinirea poruncii iubirii

Ilinca i-a făcut o vizită lui Ioan. Curioasă, a început să răsfoiască albumul de fotografii al familiei acestuia.

— Ioan, în această fotografie sunt părinții tăi la nuntă?

— Da, sunt la nunta lor. Îți mai aduci aminte ce am învățat la școală despre aceasta?

— Desigur. O familie creștină se întemeiază prin Sfânta Taină a Cununiei. Din voia lui Dumnezeu, mirele și mireasa vin în biserică, în fața Sfântului Altar, și primesc harul dumnezeiesc prin binecuvântarea preotului.

Din familie fac parte în primul rând părinții, copiii, bunicii și apoi celelalte rude. Membrii unei familii sunt uniți prin dragoste. Fiecare, după puterea sa, trebuie să ajute și să împlinească lipsurile celuilalt.

În familie, ca și în Biserică, oamenii sunt chemați să trăiască în înțelegere, comuniune și pace.

Părinții sunt datori să-i crească pe cei mici în dragoste, rugăciune și credință, blândețe și ascultare.

— Dar și noi, copiii, suntem datori față de părinți să-i iubim, să-i ascultăm, să ne rugăm pentru sănătatea lor și să-i ajutăm întru toate.

— Doamna profesoară ne-a mai spus că prima familie binecuvântată de Dumnezeu a fost familia lui Adam.

Într-o familie creștină nu se poate face nimic fără ajutorul și binecuvântarea lui Dumnezeu.

Sfânta Scriptură ne învață

„Și a făcut Dumnezeu pe om după chipul Său; după chipul lui Dumnezeu l-a făcut; a făcut bărbat și femeie. Și Dumnezeu i-a binecuvântat.”

Facerea 1, 27-28

Vocabular

- **har** = darul lui Dumnezeu.
- **mire** = bărbat în ziua căsătoriei sale.
- **mireasă** = nume purtat de femeie în ziua căsătoriei sale.

Să înțelegem textul

1. Cum se întemeiază o familie creștină?
2. Din cine este formată o familie?
3. Care sunt responsabilitățile părinților? Dar ale copiilor?

Să aflăm mai mult

În biserica din Cana Galileii se păstrează două vase din piatră, asemănătoare celor de care Mântuitorului s-a folosit pentru a face prima Sa minune, la o nuntă.

Să descoperim împreună

Mântuitorul Hristos a binecuvântat familia la nunta din Cana Galileii. Acolo El a făcut prima Sa minune: a transformat apa în vin, pentru nuntași, la rugămintea mamei Sale și din dragoste pentru miri. Prin prezența Sa la nuntă, Mântuitorul a ridicat căsătoria la rang de taină.

După ce ai citit și textul alăturat, privește cu atenție icoana de mai jos și răspunde la următoarele întrebări:

1. Unde a făcut Mântuitorul prima Sa minune?
2. Cine a mai participat, alături de Domnul Iisus Hristos, la nuntă?
3. Care era numele mirelui de la nuntă?

Nunta din Cana Galileii

Sfântul Simon Zilotul (†10 mai) era mirele din Cana Galileii. Odată cu Pogorârea Duhului Sfânt, acesta a început a propovădui și el, alături de Apostoli, Evanghelia în toată lumea. El a propovăduit în Mauritania, Africa și Britania.

Privește imaginea alăturată și descoperă răspunsul la ghicitoare.

Când Iisus și Maica Sfântă
Erau oaspeți la o nuntă
Ce-au văzut uimiți iudeii
Strânși în Cana Galileii?

(Prefacerea apei în vin)

Un strop de înțelepciune

„Toți suntem fiii unei mari familii.”

Sfântul Ioan Gură de Aur

„Ascultă, fiul meu, învățătura tatălui tău și nu lepăda îndrumările mamei tale. Căci ele sunt ca o cunună pe capul tău și ca o salbă împrejurul gâtului tău. Fiul meu, de voiesc păcătoșii să te ademenească, nu te învoi. ”

Pilde 1, 8-10

Caută pe internet informații despre Nazaret, locul unde a fost casa Sfinților Ioachim și Ana, bunicii Mântuitorului. Află care este darul României pentru biserica ridicată pe acest loc.

Lectură

Iubirea

Mama e ființa iubirii,
Te iubește orice ar fi.
Și tata este drăgăstos.
Îi iubesc și mă port frumos!

Ei sunt alături de mine
Și la bine, dar și la rău,
Mă sprijină în toate
Când lucrurile-s încurcate!

Dragi părinți, eu vă iubesc,
Sănătate vă doresc,
Sprijin vă voi fi mereu
Și la bine, și la greu!

Iris Tudorache,
clasa a IV-a, Școala Gimnazială nr. 280, București

Exersăm, aplicăm

1. Citește textul alăturat și scrie părerea ta cu privire la aceste învățături, date de un tată fiului său. Adaugă o învățătură primită de la părinții tăi.

2. Transcrie în caiet enunțurile de mai jos, alegând cuvintele potrivite:

Familia creștină este ca o ..... mai mică. Cei care se căsătoresc formând o familie se numesc ..... Persoanele din cadrul unei familii care se îngrijesc de bunăstarea copiilor sunt .....

(mama și tata, biserică, miri)

Sfinții Ioachim și Ana (†9 septembrie)

3. Citește poezia și privește imaginea de mai sus. Scrie o compunere despre datoria de a ne cinsti părinții care, prin darul lui Dumnezeu, ne-au adus pe lume și ne poartă de grijă. Dă un titlu potrivit.

Să ne jucăm împreună

O inimă plină de recunoștință – colaj. Desenează conturul unei inimi. Pe o altă foaie de hârtie desenează stropi și apoi decupează-i. Alcătuiește o listă cu gesturi, cuvinte, lucruri care exprimă recunoștința și mulțumirea față de părinți sau alte persoane din viața ta. Scrie pe picături cuvintele din listă și apoi lipește-le în interiorul inimii.

Încearcă acest joc cu prietenii, frații, părinții, întrebându-i: Tu cu ce îți umpli inima?

Să fim creativi

1. Încearcă să îți asumi câteva responsabilități acasă.

Discută cu părinții tăi despre activitățile casnice și stabilește care sunt responsabilitățile tale. Lucrați împreună un program săptămânal, în care tu mergi la școală, ai anumite activități casnice, dar ai și timp de joacă cu prietenii.

Transcrie în caiet tabelul de mai jos și completează-l.

Timp pentru a merge la școală	Timp pentru lecții	Activități casnice	Timp de joacă cu prietenii

2. Găsește, în careul de mai jos, cuvintele ascunse (vertical și orizontal) care sunt legate de binecuvântarea familiei, membrii ei, prima familie de pe pământ.

F	A	M	I	L	I	A	P
N	W	A	C	A	U	C	A
U	E	M	A	D	B	O	R
N	V	A	N	A	I	P	I
T	A	T	A	M	R	I	N
A	H	A	R	X	E	I	T
G	A	L	I	L	E	I	I
B	I	S	E	R	I	C	A

Să reținem

Dumnezeu binecuvântează familia și în Biserică ea găsește ajutor pentru a trăi frumos.

Familia creștină se întemeiază pe dragoste și pe respectul reciproc dintre soț și soție.

Membrii familiei se ajută, se sprijină unul pe altul și împărtășesc totul: dragoste, bucurie, perioade bune sau mai puțin bune.

În familie, este normal ca fiecare membru să-și asume responsabilități.

1. Privește desenele de mai sus. Descoperă unele dintre activitățile principale ale copiilor.

2. Alcătuiește enunțuri folosind imaginile.

Îndemnuri pentru micul creștin

Iubește-i și ascultă-i pe părinții tăi.

Fă-le o bucurie în fiecare zi.

Cinstește-i pe părinții tăi prin faptele, cuvintele și atitudinile tale.

Respectă sacrificiile de timp, energie și bani pe care părinții tăi le fac pentru a te ajuta să reușești.

Prietenia şi porunca iubirii creştine

Sfânta Scriptură ne învață

„Mai mare dragoste decât aceasta nimeni nu are, ca sufletul lui să şi-l pună pentru prietenii săi. ”

Ioan 15, 13

„Dacă vrei să-ți faci un prieten, fă-l punându-l la încercare şi nu te grăbi să te încrezi în el.”

Înțelepciunea lui Isus Sirah 6, 7

Vocabular

- **pastor** = preot protestant.
- **toleranță** = atitudine îngăduitoare.

— Ilinca, spuse Jaffar, aruncă mingea şi nu te mai uita la mână. Ai pățit ceva?

— Nu, Jaffar, dar mă gândeam că noi suntem cinci prieteni care vin din culturi, tradiții, religii diferite şi, cu toate acestea, suntem uniți ca şi degetele de la mână.

— Aşa este, Ilinca, adăugă David. La educație civică am învățat că prietenul adevărat este acela care se bucură de bucuria prietenului său şi se întristează de necazul lui. Adevăratul prieten este cel care nu rămâne indiferent, ci se implică sufletește. Prietenia se arată nu prin vorbe, ci prin fapte.

— Iar la religie, zise Ioan, am învățat că o prietenie adevărată se întemeiază pe iubire. Iubirea este cea mai mare poruncă a Mântuitorului. Acolo unde există respect şi încredere neîncetată, Dumnezeu picură iubire şi astfel prietenia ajunge să se transforme în prietenie adevărată, care este un dar de la Dumnezeu.

— Şi la biserica noastră pastorul ne-a spus că prieten adevărat este acela care te susține în orice faptă bună.

— Da, Sara, spuse Ilinca, prieten adevărat îți este doar acela care simte la fel cum simți şi tu, care, într-o situație deosebită, nu te trădează, nu te părăsește.

— Să alegem câte un cuvânt, zise Jaffar, prin care să caracterizăm prietenia noastră.

Copiii au ales cuvintele: respect, toleranță, iubire, bunătate, sinceritate.

Să înțelegem textul

1. Cine poate fi prietenul tău?
2. Ce calități ar trebui să aibă un prieten?
3. Cum te comporți cu un prieten?

Să aflăm mai mult

Cuvinte din Biblie despre prietenie:

- „Iar trei prieteni ai lui Iov au aflat despre toate aceste nenorociri care dăduseră peste el și au venit (...) ca să împărtășească durerea lui și să-l mângâie" (Iov 2, 11).
- „Prietenul iubește în orice vreme, iar în nenorocire el e ca un frate" (Pilde 17, 17).
- „Untdelemnul și miresmele înveselesc inima, dar tot așa de dulci sunt sfaturile unui prieten care pornesc din suflet" (Pilde 27, 9).
- Cu prietenul credincios nimic nu se poate asemăna și nu este măsură a bunătății lui (Înțelepciunea lui Isus Sirah 6, 15).

Să descoperim împreună

Apostolii L-au urmat peste tot pe Domnul nostru Iisus Hristos și au văzut toate minunile Lui. Dar se mai îndoiau de El uneori, mai ales atunci când L-au văzut prins și răstignit. Abia după Învierea lui Hristos Sfinții Apostoli s-au convins că acela Care le-a fost prieten și învățător este însuși Fiul lui Dumnezeu.

1. Cine este prietenul tuturor oamenilor?
2. Cum dovedește cineva că este prieten cu Dumnezeu?

Mântuitorul Hristos și Sfinții Apostoli

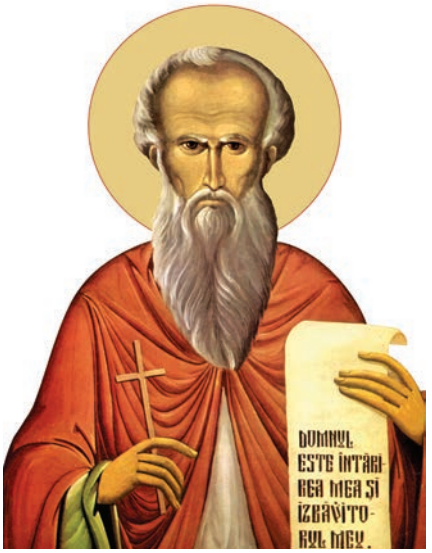

Sfântul Gherman din Dobrogea (†29 februarie) a venit pe lume în același sat în care s-a născut și Sfântul Ioan Casian, în părțile Casimcei din nordul Dobrogei, către anul 368 d.H.

1. Caută informații pe internet despre prietenia dintre
a. Sfinții Cuvioși Ioan Casian și Gherman din Dobrogea.
b. Sfinții Vasile cel Mare și Grigorie Teologul.
2. Alcătuiește în caiet o rubrică „Știați că... "

Un strop de înțelepciune

„Nu este bun mai mare decât a fi prietenul lui Dumnezeu."
Sfântul Ioan Gură de Aur

„Cel care nu dojenește
Pe prieten când greșește,
Ci orice lucru va face
Le suferă și le tace,
Acel n-are niciodată
Dragoste adevărată,
Ci așa prietenie
Este o fățărnicie. ”

Anton Pann

Lectură

Dragă prietene

Scriu această poezie
Ca semn de mărinimie.
O prietenie ca a ta
Nu găsesc altundeva.

Peste furtunile crunte,
Eu îți voi fi ca o punte.
Și știu că, în barca grea,
Mereu vei fi vâsla mea.

Știu pe cine am la greu:
Pe tine și pe Dumnezeu.

Diana Derviș, clasa a VII-a,
Școala Gimnazială nr. 280,
București

Exersăm, aplicăm

1. Citește textul lui Anton Pann și spune-ți părerea.

2. Cum mă comport dacă sunt...

...în biserică, în timpul slujbei, cu doi prieteni care șușotesc și râd, deranjându-i pe ceilalți credincioși. Atunci eu...

...pe munte, în plină vară, cu un grup de prieteni, într-o zonă fără izvoare. Prietenii mei și-au terminat apa și mai avem o jumătate de zi până la destinație. În rucsac am o sticlă cu apă, câteva pahare de plastic, de care știu numai eu. Atunci eu...

...oprit de un coleg de clasă. Are ochii în lacrimi și-mi spune că nu are niciun prieten cu care să se joace. Ceilalți colegi râd pe seama lui. Atunci eu...

3. Folosind și cunoștințele de la orele de educație civică, alcătuiește Decalogul prieteniei.

4. Citește lectura și privește imaginea de mai jos. Prezintă însemnătatea prieteniei cu exemple din viața personală.

Să ne jucăm împreună

Imaginează-ți că băiatul din desenul alăturat îți este prieten. Ești invitat la aniversarea lui. Acolo sunt și alți colegi, dar și necunoscuți. Alege, fără să-l numești, dintre colegii de clasă, prietenul la care ești invitat. Spune câteva lucruri despre acest coleg (calități, pasiuni) în așa fel încât ceilalți să-l recunoască. Argumentează alegerea. Ce cadou crezi că i se potrivește?

Să fim creativi

1. Desenează în caiet o floare mare, cu mai multe petale și frunze. Pe fiecare petală a florii scrie câte un cuvânt din cele de mai jos sau adaugă altele care, pentru tine, exprimă însușirile prieteniei: *liniștea, bucuria, comuniunea, compasiunea, solidaritatea, recunoștința, rugăciunea, sinceritatea, iubirea, dăruirea, credința* etc. Pe frunzele florii, trece apoi numele prietenilor tăi. Dăruiește floarea celui mai bun prieten. Poți desena oricât de multe flori.

2. Scrie o compunere despre bancă. Povestește o întâmplare în care ea va fi prietena tăcută și credincioasă, martora evenimentelor frumoase, plăcute sau neplăcute din viața de elev.

I se vor atribui băncii însușiri caracteristice omului: *vorbește, stă îngândurată, râde, este miloasă, are dureri, dă sfaturi, are amintiri* etc. Compunerea să fie veselă, așa cum veselă este copilăria.

Să reținem

- O prietenie între oameni este adevărată atunci când suntem în primul rând prieteni ai Mântuitorului Hristos.
- Adevăratul prieten este acela care simte la fel cum simți și tu.
- Prietenia se vede la vreme de bucurie și la vreme de necaz.

Îndemnuri pentru micul creștin

- Fii alături de prietenul tău, la bine și la rău!
- Învață să accepți diferențele de personalitate dintre tine și prietenii tăi.
- Prietenia se clădește în mod treptat.
- Încurajează-ți prietenul.
- Nu lăsa neînțelegerile să distrugă prietenia.

Importanța exemplului personal de iubire creștină

„Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, așa încât să vadă faptele voastre cele bune și să slăvească pe Tatăl vostru Cel din ceruri.”

Matei 5, 16

De la copii pentru copii – o zi de voluntariat în Centrul social Provita din satul Valea Plopului, județul Prahova.

Sfânta Scriptură ne învață

„Toate vi le-am arătat căci, ostenindu-vă astfel, trebuie să ajutați pe cei slabi și să vă aduceți aminte de cuvintele Domnului Iisus, căci El a zis: Mai fericit este a da decât a lua. ”

Faptele Apostolilor 20, 35

Vocabular

• **autist** = persoană cu cerințe educaționale speciale.
• **voluntar** = persoană care se oferă să realizeze ceva fără să ceară nimic în schimb.

Astăzi, la ora de religie, Ilinca și colegii ei au învățat despre solidaritate și toleranță.

Doamna profesoară de religie a adus un invitat special, o fostă elevă a școlii, care la numai 24 de ani a făcut voluntariat în mai multe țări ale lumii.

— Timp de două luni, a spus fosta elevă, am fost voluntară într-o școală pentru copii cu nevoi speciale din Iordania. Majoritatea elevilor aveau autism, probleme de auz sau de vorbire. Rolul meu era să ajut la desfășurarea orelor, prin jocuri și exerciții creative. La început, făceam figurine din plastilină și desenam, dar apoi m-am străduit să învăț culorile, animalele și numerele în limba arabă. Astfel, am putut să fac și jocuri în care vorbeam cu copiii. Într-o zi, o fetiță, Taha, mi-a adus o scrisoare în semn de mulțumire pentru gestul meu. Atunci am simțit o bucurie foarte mare.

Așa am învățat că, indiferent de limbă, verbul „a da” nu are nevoie de traducere.

Cum în sport și arte ajungem să admirăm sportivi și artiști de diferite etnii sau cu nevoi speciale, să avem aceeași înțelegere și pentru oamenii de lângă noi.

Să înțelegem textul

1. De ce este important să ne implicăm în acțiuni de voluntariat?
2. Cine sunt oamenii cu nevoi speciale?
3. Ai avut vreodată ocazia să te implici în școală sau în afara ei ca voluntar?

Să aflăm mai mult

Biserica Ortodoxă a ridicat în satele Valea Plopului și Valea Screzii, din județul Prahova, un centru social unde sunt îngrijiți, în prezent, peste 400 de copii fără părinți.

Să descoperim împreună

Sfântul Onufrie era fiul unui împărat și a crescut într-o mănăstire. De mic se învățase să meargă să-i ceară călugărului de la bucătărie o bucată de pâine. Pleca mulțumit, rupându-și pentru sine câte o bucățică, dar cu restul de pâine dispărea în biserică. Călugării, care munceau de zor, se întrebau nedumeriți: oare ce face băiețelul cu pâinea?! Micul Onufrie se ducea la icoana Maicii Domnului cu Pruncul Iisus în brațe și așeza în fața icoanei bucata de pâine, spunând:

— Și Tu ești mic și poate Ți-o fi și Ție foame... Uite, Ți-am adus pâine proaspătă.

Într-o zi, când micul Onufrie a venit iar să ceară pâine, călugărul de la bucătărie i-a zis că nu va primi bucata de pâine. Să se ducă în biserică să ia pâinea de unde-a pus-o.

Nedumerit, băiețelul a plecat plângând. A intrat în biserică și a spus cu lacrimi în ochi:

— Dă-mi Tu de la Tine, că și eu Ți-am dat de multe ori.

Și îndată Pruncul Iisus i-a dat micuțului o pâine mare, frumoasă și caldă. Copilul a dus-o părintelui stareț și celorlalți călugări.

Toți au rămas uimiți de minunea săvârșită, iar starețul le-a împărțit tuturor din pâine, spre binecuvântare și învățătură.

1. Cine este Sfântul Onufrie?
2. Ce învățăm din viața micului Onufrie?

Sfântul Onufrie cel Mare
(†12 iunie)

Sfinte Părinte Onufrie, ție, când erai copil, ți-a dat Pruncul Hristos o pâine mare și frumoasă; de aceea te rugăm ca, prin rugăciunile tale, să ne rânduiești și nouă toate cele spre trebuința trupului și sufletului, ca astfel să putem crește mari și să urmăm pilda vieții tale. Amin.

Rugăciunea către
Sfântul Onufrie

Un strop de înțelepciune

„Celui care cere de la tine, dă-i; și de la cel ce voiește să se împrumute nu întoarce fața ta."

Matei 5, 42

- Propune-le părinților o vizită într-un centru pentru bătrâni.
- Oferă un dar cuiva care are nevoie de ajutor. Când nu ai ceva de dat, nu uita că un cadou este și timpul petrecut cu oamenii singuri sau bolnavi.

Lectură

Ce m-a impresionat a fost faptul că într-o zi am mers la un centru unde se adunau copii cu nevoi speciale și se antrenau pentru concursuri sportive. Copiii alergau și, la un moment dat, unul dintre ei a căzut. Profesorii se străduiau să scoată timp bun și le tot ziceau: „mai repede”. Pe copii nu-i interesa timpul, se întorceau și îi ajutau pe cei căzuți. Au ideea de performanță, dar nu cea de competiție. Aleargă, dar dacă trebuie să ajute, ajută. Acesta este sportul adevărat.

Delia Marinescu, jurnalist,
Despre copilărie de la copiii cu nevoi speciale din Iordania

Exersăm, aplicăm

1. Prezintă-le colegilor tăi o persoană față de care ești recunoscător pentru că te-a ajutat într-o anumită situație. Descrie persoana și situația. Scrie în caiet câteva rânduri prin care să-i mulțumești.

2. Alege, dintre cuvintele de mai jos, calitățile sufletești de care dă dovadă omul care se implică în activități de voluntariat:

Iubire	Lăcomie	Credință	Invidie	Răbdare
Curaj	Blândețe	Mânie	Bunătate	Dăruire

3. Scrie o compunere de 10–15 rânduri, cu titlul: „Împreună, putem face lucruri minunate”, valorificând informațiile desprinse din textul dat și experiența ta de lectură.

Voluntari români într-o școală pentru copii cu nevoi speciale din Iordania.

Să ne jucăm împreună

Doi elevi se vor așeza la capetele opuse ale clasei. Unul dintre ei va fi legat la ochi. Între cei doi se vor plasa diferite obstacole. Cel legat la ochi va încerca să treacă printre obstacole și să ajungă în celălalt capăt al sălii doar ascultând instrucțiunile verbale ale colegului său. La sfârșitul jocului se va discuta despre susținere, încredere, cooperare etc.

Să fim creativi

1. Lucrează în echipă cu alți cinci colegi; realizați un plan de voluntariat în care ați dori să vă implicați, după modelul oferit:

Denumirea activității	
Scopul acțiunii	
Durata acțiunii	
Activități	
Perioada de desfășurare	

2. Realizează afișul activității de voluntariat, care să cuprindă:
• evenimentul organizat; • locul, data și ora desfășurării; • alte informații aflate din afiș.

Prezintă în clasă modul în care ați rezolvat cerințele. Notează cel puțin o idee care ți s-a părut interesantă de la celelate echipe.

Voluntariat în biserica „Sfânta Treime-Ghencea" – pregătiri pentru Paști.

Voluntari români într-o școală pentru copii cu nevoi speciale din Iordania.

1. Caută pe internet informații despre instituții din țara noastră care folosesc voluntari, și anume Biserica, Serviciul de ambulanță, Organizația „Salvați copiii".

2. Alcătuiește în caiet o rubrică „Știați că... "

Să reținem

- Oferă din darurile pe care le ai mereu la îndemână: un cuvânt bun, o îmbrățișare sau un zâmbet.
- Ajută-i pe toți fără să ții seama de gen, religie sau rasă.

Îndemnuri pentru micul creștin

- Fii milostiv!
- Fii întotdeauna deschis, sincer și tolerant!
- Arată interes față de toți oamenii.

Lectură pentru suflet

Porumbelul și furnica

La Fontaine

Pe cât îți stă-n putință, fii bun cu orișicine:
Adesea ai nevoie chiar de mai mici ca tine,
Cum am s-arăt prin două exemple, de îndată,
Atâta e în pilde povața de bogată.
De mult mai mici ființe e vorba de-astă dată.
Din limpezimea unui râu, sorbea un porumbel, odată,
Când o furnică a căzut în mijlocul acelei ape.
Văzându-se, ca-ntr-un ocean, sărmana gâză-amenințată
Se străduia, din răsputeri, dar în zadar, spre mal să scape.
Zărind-o, porumbelul de milă-a fost cuprins
Și-un fir de iarbă – punte – pe apă i-a întins.
În felu-acesta ajutată,
Ajunse iar pe mal, salvată.
Acolo, sus, un oarecare
Desculț – fiind căldură mare –,
Având un arc la el,
Se pregătea să tragă în bietul porumbel,
Pe care-l și vedea
În oală cum fierbea.
Dar chiar atunci furnica îl pișcă de picior
Și omul se apleacă, iar pasărea, de zor,
O și pornește-n zbor,
Zburând cu ea-mpreună
Și supa bună.

Să cunoaștem mai mult

Citește cu atenție fabula, apoi rezolvă cerințele.

1. Ce a simțit porumbelul când furnica era să se înece?

2. Ce a simțit furnica când și-a dat seama ce vrea să facă vânătorul?

3. Imaginează-ți un dialog între furnică și porumbel după salvarea acestuia.

4. Realizați, în clasă, o cutie numită ***Cutia faptelor bune***. Fiecare copil scrie pe un bilet faptele bune săvârșite și îl introduce în cutie. Ora următoare se citesc și se fac aprecieri.

Recapitulare

1. Desenează în caiet rebusul de mai jos şi completează proverbele. Vei descoperi pe verticala A – B numele celui mai frumos sentiment.

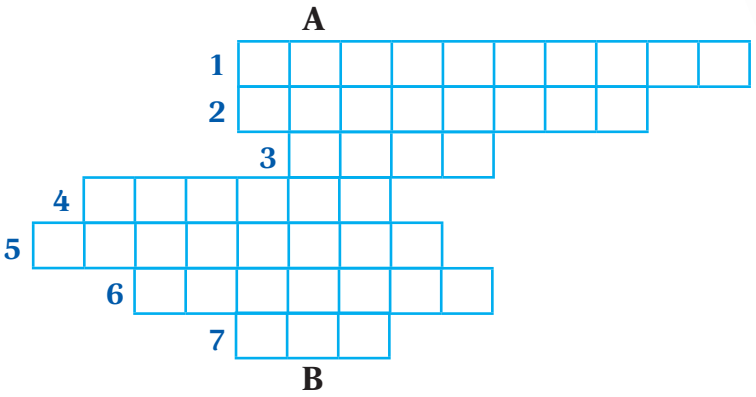

1. Când ai mult, dă mai mult; dacă ai puțin, dă mai puțin, dar nu pregeta să faci .....
2. Cine dă săracilor împrumută pe .....
3. Prietenul adevărat e cel care te sfătuiește de ..... , nu cel care îți laudă nebuniile.
4. Prietenul la ..... se cunoaște.
5. Mila și ..... să nu te părăsească; scrie-le în inima ta!
6. Bine faci, bine .....
7. Dar din ..... se face rai.

2. Răspunde cu A (adevărat) sau F (fals).

a. Locul în care se săvârșește Sfânta Taină a Cununiei este familia.

b. Una din datoriile părinților față de copii este și rugăciunea pentru ei.

c. Iubirea față de Dumnezeu se manifestă prin faptele de iubire față de aproapele nostru.

d. Prietenia se vede doar la vreme de bucurie.

e. În familie, este normal ca fiecare membru să-și asume responsabilități.

3. Realizează un portofoliu cu titlul „Copiii lumii”. Folosind imagini și text, prezintă tradiţii şi obiceiuri ale familiei la diferite popoare.

4. Citeşte cu atenţie textul de mai jos. Scrie o compunere de 10–15 rânduri, cu titlul: „Dacă pot să te ajut, sunt fericit”, valorificând informaţiile desprinse din textul dat şi experienţa ta de lectură.

Sfântul „pisălog”

Dar același glas sfătos
Îmi șoptește mlădios:
– Uite un copil sărman,
Dă-i lui mărul din ghiozdan!
Mai întâi m-am necăjit,
Dar pe urmă m-am gândit
Că eu am acasă mere,
Un lighean, și am și pere,
Iar mama, când am plecat,
Bani pentru pachet mi-a dat.
Dar copilul cel sărman
Poate n-are niciun ban;
I-aș putea fi de folos;
Și i-am dat mărul, voios.

Din volumul *Poezii cu iz de filocalii,*
Mănăstirea Diaconești

Grilă pentru autoevaluare

I.
FB – 4 enunțuri corecte
B – 2 enunțuri corecte
S – 1 enunț corect

II.
FB – 4 corespondențe
B – 2 corespondențe
S – o corespondență

III.
FB – 4 cuvinte corecte
B – 2 cuvinte corecte
S – 1 cuvânt corect

IV.
FB – 8-10 rânduri
B – 4-6 rânduri
S – 2-3 rânduri

Evaluare

I. Apreciază cu A (adevărat) sau F (fals) următoarele enunţuri.

1. Moise a primit de la Dumnezeu Tablele Legii, pe Muntele Sinai.
2. De la venirea Mântuitorului, poruncile Decalogului nu mai sunt valabile.
3. Porunca a zecea spune că trebuie să ne respectăm părinții.
4. Copiiii sunt datori față de părinții lor să-i iubească, să-i asculte, să se roage lui Dumnezeu pentru sănătatea și mântuirea lor și să-i ajute în toate.

II. Realizează corespondenţa dintre persoane şi faptele lor.

A	B
1. Simon Zilotul	a. Pruncul Iisus mi-a dat o pâine mare, frumoasă și caldă.
2. Moise	b. La nunta mea Mântuitorul Hristos a făcut prima Sa minune.
3. David	c. Am fost cunoscut drept cel mai blând om de pe pământ.
4. Onufrie	d. Femeile jucau și strigau că am biruit zeci de mii.

III. Literele cuvintelor subliniate s-au amestecat. Copiază textul în caiet şi aşază-le corect.

1. Prietenia adevărată se întemeiază pe **bireiu**.
2. Iubirea este cea mai mare **cărunpo** a Mântuitorului.
3. Adevăratul **tenepri** se implică sufletește, nu rămâne indiferent.
4. Prietenia între oameni este **tăravăade**, atunci când suntem în primul rând prieteni ai lui Dumnezeu.

IV. Ajută-l pe unul dintre piticii Albei-ca-Zăpada să alcătuiască un text de 8-10 rânduri, cu titlul „Sunt un exemplu pentru cei din jur?”, valorificând informaţiile din lecţiile studiate.

Mari sărbători creștine

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE

De la Florii la Înviere

Cu Hristos, în Săptămâna Patimilor
Femeile mironosițe pe drumul Golgotei și în Duminica Învierii
Tradiții pascale*

Lectură pentru suflet
Recapitulare. Evaluare

Cu Hristos, în Săptămâna Patimilor

Sfânta Scriptură ne învață

„Căci așa a iubit Dumnezeu Lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat, ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică. ”

Ioan 3, 16

Vocabular

- **asin** = măgar.
- **denie** = slujbă de seară din Săptămâna Patimilor.
- **finic** = palmier.
- **Osana** = ajută-ne, mântuiește-ne.
- **pătimire** = suferință, chin.
- **procesiune** = ceremonie religioasă în cursul căreia credincioșii merg în coloană, cântând imnuri și rostind rugăciuni.

Ilinca radiază de fericire, asemenea soarelui primăvăratic. Este mulțumită că, întocmai Sfinților Apostoli, L-a însoțit pe Hristos în Săptămâna Patimilor, ultima din viața Lui.

Mama i-a pregătit o surpriză: cu o săptămână înainte de Paști, au mers în procesiunea de Florii. A retrăit bucuria celor care L-au întâmpinat pe Iisus ca pe un Împărat. Deși El a intrat în Ierusalim smerit, călare pe mânzul unei asine, locuitorii au făcut covor din haine și, cu ramuri de finic în mâini, cântau: „Osana! Binecuvântat este cel ce vine întru numele Domnului!”

Apoi, seară de seară, au participat la denii. A înțeles că primirea triumfală i-a nemulțumit pe bătrânii și căpeteniile poporului. Miercuri, aceștia s-au înțeles cu Iuda să-L vândă pentru 30 de arginți. Joi seara Mântuitorul a cinat ultima oară cu ucenicii Săi. La Cina cea de Taină a săvârșit prima dată Sfânta Împărtășanie. Sfințind pâinea și vinul, a dat ucenicilor să guste, poruncind: „Aceasta să faceți spre pomenirea Mea!” Apoi au mers în Grădina Ghetsimani să se roage. Acolo L-au prins soldații chemați de Iuda. L-au dus la arhiereii Ana și Caiafa pentru judecată și apoi la Pilat. Deși L-a găsit nevinovat, pentru a face pe plac oamenilor răi, acesta L-a condamnat pe Hristos după legea romană. Până vineri, când a fost răstignit între doi tâlhari, a suportat multe pătimiri.

A îndurat toate din dragoste pentru noi, ca a treia zi, duminica, să ne aducă bucuria Învierii.

Să înțelegem textul

1. Ce este Săptămâna Patimilor?
2. Cum descrii Intrarea Domnului în Ierusalim?
3. Care a fost cel mai important eveniment al zilei de joi?
4. Cine a dorit răul Mântuitorului?
5. De ce a acceptat Hristos să îndure toate pătimirile?

Să aflăm mai mult

În Duminica Floriilor, la biserică se sfințesc ramuri de salcie care se împart credincioșilor; acestea amintesc de ramurile de finic.

Ca să-L indice soldaților pe Iisus Hristos, Iuda a mers înaintea Lui și L-a sărutat pe obraz, folosind un gest de prietenie și respect drept un semn de trădare.

La denia de joi, preotul citește „Cele 12 Evanghelii", texte din cele patru Sfinte Evanghelii care vorbesc despre toate pătimirile suferite de Mântuitorul Hristos pentru mântuirea noastră.

La denia de vineri, credincioșii cântă „Prohodul Domnului".

Să descoperim împreună

Unul dintre cei mai apropiați ucenici ai Mântuitorului a fost Sfântul Apostol Ioan. Acesta, în semn de iubire, a stat cu capul pe pieptul lui Hristos la Cina cea de Taină și, tot ca dovadă a iubirii, I-a fost alături pe dealul Golgotei. Înțelegând frumusețea prieteniei izvorâte din iubire, a consemnat cuvintele lui Iisus:

„Aceasta este porunca Mea: să vă iubiți unul pe altul, precum v-am iubit Eu. Mai mare dragoste decât aceasta nimeni nu are, ca sufletul lui să și-l pună pentru prietenii săi. Voi sunteți prietenii Mei, dacă faceți ceea ce vă poruncesc" (Ioan 15, 12-14).

1. Răspunde la următoarele întrebări:
a. Cum și-a dovedit Hristos iubirea față de toți oamenii?
b. Prin ce fapte ne putem asemăna apostolilor Domnului Iisus Hristos?

2. Identifică însușirile prieteniei creștine, pornind de la următoarele locuri din Sfânta Scriptură: Pilde 17, 17; Înțelepciunea lui Isus Sirah 6, 14-16.

Intrarea Domnului în Ierusalim (Duminica Floriilor).

Sfântul Apostol Ioan

Un strop de înțelepciune

„Până ce nu te dăruiești, n-ai dreptul să-ți spui că ai cunoscut iubirea."

Liviu Rebreanu

Intrarea Domnului în Ierusalim

Cina cea de Taină

Rugăciunea din Grădina Ghetsimani

Trădarea lui Iuda

Judecarea lui Iisus

Patimile Mântuitorului

Răstignirea Domnului

Exersăm, aplicăm

1. Transcrie în caiet cuvintele prin care Mântuitorul Hristos a întemeiat Sfânta Taină a Împărtășaniei și completează spațiile libere cu termenii corespunzători din paranteză:

„Iar pe când mâncau ei, ..., luând ..... și binecuvântând, a frânt și, dând ..... , a zis: Luați, mâncați. Și luând paharul și ..... , le-a dat, zicând: Beți dintru acesta toți. Aceasta să faceți spre ..... Mea. ” (Matei 26, 26-28)

(pâinea, ucenicilor, pomenirea, Iisus, mulțumind)

2. Asociază acțiunea din coloana A cu ziua săptămânii corespunzătoare din coloana B. Cu perechile rezultate, alcătuiește enunțuri.

A	B
a. Cina cea de Taină	**1.** luni
b. Răstignirea Domnului	**2.** marți
c. Rugăciunea din Grădina Ghetsimani	**3.** miercuri
d. Punerea lui Hristos în mormânt	**4.** joi
e. Înțelegerea dintre Iuda și căpetenii	**5.** vineri
f. Intrarea Domnului în Ierusalim	**6.** sâmbătă
g. Trădarea lui Iuda	**7.** duminică

3. Răspunde corect la următoarele întrebări:

a. Cum se numește săptămâna dinaintea Învierii Domnului?

b. Când a întemeiat Mântuitorul Hristos Taina Sfântă a Împărtășaniei?

c. Pentru ce sumă a fost Domnul Iisus trădat de Iuda?

Să ne jucăm împreună

Sfinții Apostoli L-au însoțit pe Mântuitorul Hristos, fiind martorii minunilor și învățăturii Lui.

Analizează imaginile de pe coloana din stânga și identifică momentele în care ucenicii I-au fost alături lui Iisus.

Dezbate, împreună cu colegul de bancă, atitudinea Apostolilor față de Mântuitorul Hristos în diferite momente din Săptămâna Patimilor, numită și Săptămâna Mare. Pentru mai multe informații, cere ajutorul profesorului de religie sau citește următoarele pasaje biblice: Matei 26, 14-59; 69-75.

Imaginează-ți un dialog între doi apostoli corespunzător unuia dintre momente și transpune-l într-un joc de rol.

Să fim creativi

1. La Cina cea de Taină, Mântuitorul Hristos, ca semn și pildă de smerenie, a spălat picioarele ucenicilor. Pornind de la exemplul Său din lectura alăturată, alcătuiește o compunere de 7-10 rânduri în care să descrii virtutea smereniei și să prezinți o situație în care poți da dovadă de aceasta.

2. Realizează un portofoliu care să conțină, sub formă de text și imagini, cât mai multe date despre Iisus Hristos în Săptămâna Patimilor. Poți folosi ca sursă de informare și internetul.

Spălarea picioarelor ucenicilor.

Să reținem

- Săptămâna Patimilor, numită și Săptămâna Mare, este ultima săptămână din viața Mântuitorului Hristos pe pământ.
- Ține de la Intrarea Domnului în Ierusalim (Duminica Floriilor) până înainte de Paști (Sâmbăta Mare).
- În acest interval, Mântuitorul Hristos a pătimit mult, acceptând toate din dragoste față de noi, ca, prin Învierea Sa de a treia zi, să aducă oamenilor bucuria mântuirii.
- I-au fost alături ucenicii Săi, pe care i-a numit prieteni.

Lectură

S-a sculat de la Cină, S-a dezbrăcat de haine și, luând un ștergar, S-a încins cu el. După aceea a turnat apă în vasul de spălat și a început să spele picioarele ucenicilor și să le șteargă cu ștergarul cu care era încins. (…) După ce le-a spălat picioarele și Și-a luat hainele, S-a așezat iar la masă și le-a zis: Înțelegeți ce v-am făcut Eu? Voi Mă numiți pe Mine: Învățătorul și Domnul, și bine ziceți, căci sunt. Deci dacă Eu, Domnul și Învățătorul, v-am spălat vouă picioarele, și voi sunteți datori ca să vă spălați picioarele unii altora; că v-am dat vouă pildă ca, precum v-am făcut Eu vouă, să faceți și voi.

Ioan 13, 4-5;12-15

Descoperă răspunsul la ghicitoare.

Maică a virtuților,
Temelie sfinților;
Este opusul mândririi,
Începutul mântuirii.

Smerenia

Îndemnuri pentru micul creștin

- Fii smerit!
- Fii iertător!
- Ajută-ți prietenul la nevoie.
- Înlocuiește egoismul cu dragostea de semeni.

Femeile mironosițe pe drumul Golgotei și în Duminica Învierii

Este sfârșitul de săptămână mult așteptat: cel în care Soarele Dreptății, Hristos, va răsări pe bolta sufletelor noastre. Urmează Duminica Învierii; Ilinca și mama ei s-au pregătit de zor: au vopsit ouă, au copt pască și cozonaci.

— Pentru ce am făcut toate aceste pregătiri?

— Ca să ne asemănăm femeilor mironosițe, Ilinca.

Citindu-i nelămurirea pe chip, mama continuă:

— Ele au fost acele femei foarte credincioase, apropiate Mântuitorului, care L-au urmat și I-au slujit în timpul vieții Sale pe pământ. S-au îngrijit nu doar de masa Lui și a ucenicilor, ci și de propriile suflete, ascultând cu drag învățătura Sa. Au fost prezente, alături de Maica Domnului, la suferințele lui Hristos, însoțindu-L cu devotament pe drumul Golgotei. Duminică, dis-de-dimineață, Maria Magdalena, Maria mama lui Iacov și Salomeea au mers cu mir la mormânt ca să ungă trupul Mântuitorului, după tradiție. Au găsit piatra de la ușă răsturnată, iar un înger le-a întâmpinat spunând că Iisus a înviat. Au fost primele cărora li S-a arătat Hristos, dovedind cinstea de care s-au învrednicit. Astfel, au devenit cele dintâi vestitoare ale Învierii Domnului.

Urmându-le exemplul, în această perioadă sfântă este bine să ne îngrijim de cele lumești, dar mai ales de cele sufletești și să mărturisim tuturor, cu bucurie: „Hristos a înviat!"

Sfânta Scriptură ne învață

„Și înviind dimineața, în ziua cea dintâi a săptămânii (duminică), El s-a arătat întâi Mariei Magdalena (…). Aceea, mergând, a vestit pe cei ce fuseseră cu El. "

Marcu 16, 9-10

Vocabular

- **Golgota** = numele dealului pe care a fost răstignit Hristos.
- **mir** = untdelemn sau ulei aromat și sfințit.
- **mironosițe** = femeile care au adus mir la mormântul Domnului Iisus pentru a-i unge trupul.

Să înțelegem textul

1. Cine au fost femeile mironosițe?
2. Cum și-au arătat ele devotamentul față de Hristos?
3. Ce putem face pentru a le urma exemplul?

Să aflăm mai mult

În semn de prețuire, Biserica le-a închinat femeilor mironosițe o zi de sărbătoare: Duminica a treia după Paști, ziua femeii creștine.

Pe drumul spre Golgota, Veronica, una dintre femeile mironosițe, I-a șters Domnului Iisus sudoarea de pe frunte cu o pânză, chipul Său imprimându-se pe aceasta. Pânza, care poartă numele de mahramă, este considerată prima icoană nefăcută de mână omenească și este pictată pe catapetesmele bisericilor.

Din grupul femeilor mironosițe au făcut parte și surorile lui Lazăr: Marta și Maria, sărbătorite la 8 februarie.

Salomeea, sărbătorită la 3 august, a fost mama Sfinților Apostoli Ioan și Iacov, iar Maria lui Cleopa, sărbătorită la 23 mai, a fost mama Sfinților Apostoli Iuda Tadeu și Iacov.

Să descoperim împreună

1. Analizează icoana femeilor mironosițe; cu ajutorul profesorului de religie, identific-o pe protectoarea lor și a tuturor femeilor credincioase.

2. Trei dintre Binecuvântările Învierii, cântări din utrenia de duminică, amintesc despre femeile mironosițe.

Citește textul alăturat, apoi răspunde la următoarele întrebări:

a. Când au mers femeile mironosițe la mormântul lui Hristos?
b. Care era starea lor sufletească în acel moment?
c. Cine le-a întâmpinat?
d. Ce mesaj și ce îndemn le-a transmis Îngerul?

3. Pornind de la textul lecției, numește virtuțile femeilor mironosițe.

Icoana Sfintelor Femei Mironosițe

„Foarte de dimineață mironosițele au alergat la mormântul Tău, tânguindu-se; dar înaintea lor a stat îngerul și a zis: Vremea tânguirii a încetat, nu mai plângeți, ci Apostolilor spuneți învierea.”

Fragment din utrenia: A treia cântare din Binecuvântările Învierii

Un strop de înțelepciune

„Dumnezeu, prin învierea Lui, îi «condamnă» pe oameni la nemurire.”

Sfântul Iustin Popovici

Sfânta Veronica
(†12 iulie)

„Bucură-te, prin care ne închinăm chipului Mântuitorului
Bucură-te, prin care ne amintim de Sfintele Lui Patimi
Bucură-te, Veronica, mironosița lui Hristos!"

Acatistul Sfintei Veronica

Exersăm, aplicăm

1. Alege varianta corectă de răspuns:

- Femeile mironosițe au fost persoane foarte:
  - **a.** egoiste;
  - **b.** credincioase;
  - **c.** grăbite.
- Mahrama Sfintei Veronica este pictată pe:
  - **a.** turlă;
  - **b.** catapeteasmă;
  - **c.** ușile împărătești.
- Ziua de sărbătoare închinată femeilor mironosițe este:
  - **a.** duminica a treia după Paști;
  - **b.** Vinerea Mare;
  - **c.** Duminica Învierii.
- Femeile mironosițe sunt vestitoare ale:
  - **a.** Nașterii Domnului;
  - **b.** Învierii Domnului;
  - **c.** Înălțării Domnului.

2. Apreciază cu A (adevărat) sau F (fals) următoarele enunțuri.

a. Mergând duminică dimineață la mormântul Domnului, străjuit de soldați, femeile mironosițe au dat dovadă de curaj.

b. Curajul și dragostea lor pentru Dumnezeu au fost răsplătite cu cinstea și bucuria de a fi primele care L-au întâlnit pe Hristos Cel Înviat.

c. Atitudinea lor față de Iisus Hristos nu este demnă de urmat de către creștini.

Să ne jucăm împreună

Deasupra crucii Mântuitorului a fost pusă o tăbliță pe care scria motivul condamnării: INRI, adică *Iisus Nazarineanul, Regele Iudeilor*. Unul dintre tâlharii răstigniți împreună cu El L-a batjocorit, iar celălalt I-a luat apărarea, cerându-I iertare pentru păcatele sale. Tu cum L-ai apăra înaintea lui Pilat? Poartă un dialog cu colegul tău în care să-ți expui punctul de vedere.

Să fim creativi

1. Având ca sursă de inspirație poezia alăturată și icoana de mai jos, scrie o compunere de 10–12 rânduri în care să prezinți importanța Învierii Mântuitorului Hristos în viața ta și cum petreci acest moment. Dă un titlu sugestiv compunerii.

Icoana Învierii Domnului

2. Realizează o felicitare pentru mama sau bunica ta, pe care să i-o oferi în duminica a treia după Înviere. Transmite-i, prin intermediul acesteia, un mesaj inspirat din viața femeilor mironosițe.

Să reținem

- Femeile mironosițe L-au urmat și L-au slujit pe Hristos.
- Au dat dovadă de curaj, izvorât din credința în Dumnezeu.
- Le-a revenit cinstea de a fi primele vestitoare ale Învierii Mântuitorului.
- Învierea lui Hristos este cea mai mare sărbătoare creștină.
- Prin Învierea sa, Mântuitorul ne-a adus în suflet bucuria vieții veșnice.

Lectură

.....
Și cât e de frumos în sat!
Creștinii vin tăcuți din vale
Și doi de se-ntâlnesc în cale
Își zic: Hristos a înviat!
Și râde-atâta sărbătoare
Din chipul lor cel ars de soare.
.....
Biserica, pe deal, mai sus,
E plină astăzi de lumină,
Că-ntreaga lume este plină
De-același gând, din cer adus:
În fapta noastră ni e soartea
Și viața este tot, nu moartea.

Pe deal se suie-ncetișor
Neveste tinere și fete,
Bătrâni cu iarna vieții-n plete;
Și-ncet, în urma tuturor,
Vezi șovăind câte-o bătrană
Cu micul ei nepot de mână. (…)

George Coșbuc, *La Paști*

Îndemnuri pentru micul creștin

- Ascultă și împlinește învățătura lui Dumnezeu.
- Fii curajos în apărarea adevărului!
- Slujește lui Dumnezeu prin faptele tale.
- Apreciază iubirea celor care se jertfesc pentru tine.
- Vestește semenilor tăi Învierea Domnului Iisus.

Tradiții pascale*

Sfânta Scriptură ne învață

„Fraților, stați neclintiți și țineți predaniile (tradițiile) pe care le-ați învățat, fie prin cuvânt, fie prin epistola noastră.”

2 Tesaloniceni 2, 15

Vocabular

- **Sfântul Epitaf** = obiect de cult de formă dreptunghiulară, confecționat din pânză, pe care este reprezentată icoana înmormântării lui Hristos.
- **sfinte paști** = (aici) pâine sfințită, stropită cu vin, împărțită creștinilor la sfârșitul slujbei de Înviere.

Vacanța de Paști, care se apropie, îi trezește Ilincăi amintiri plăcute din anii petrecuți în casa bunicului.

Își amintește cu emoție cum, în Joia Mare, ajuta la vopsirea ouălor în culoarea roșie, simbol al sângelui Mântuitorului. Bunicul i-a împărtășit legenda care spune că Maica Domnului, plângându-și Fiul, a așezat un coș cu ouă lângă cruce, iar acestea s-au înroșit de la sângele care a picurat pe ele.

Ziua următoare, în Vinerea Mare, mergea cu flori la biserică pentru a trece de trei ori pe sub masa aflată în mijlocul acesteia. Dorea să-I fie alături lui Hristos, deoarece înțelesese că pe masă, în mod simbolic, stă întins trupul dat jos de pe cruce al Mântuitorului, întipărit pe Sfântul Epitaf.

Sâmbătă dimineața, pregătită prin post după puterile ei și cu sufletul curățit prin Taina Sfântă a Spovedaniei, mergea la biserică pentru a primi Taina Sfântă a Împărtășaniei. Era momentul special dedicat împărtășirii copiilor.

Pe seară se odihnea, astfel încât aproape de miezul nopții să poată merge la slujba de Înviere, iar Moș Ene să nu-i dea târcoale până în zorii zilei de duminică. Purta hăinuțe noi, simbol al înnoirii trupului și sufletului. Se întorcea acasă cu lumină și sfinte paști. Din acestea gusta dimineața, după ce se spăla pe față cu apa rece dintr-un vas în care se aflau un ou roșu, un bănuț și flori din Vinerea Mare.

Apoi ciocnea ouă cu cei dragi, spunând: „Hristos a înviat!”, „Adevărat a înviat!”

Să înțelegem textul

1. Care sunt tradițiile împlinite de credincioși în Săptămâna Patimilor?

2. Cum se pregătesc creștinii pentru întâmpinarea sărbătorii Învierii Domnului?

3. În ce zi din Săptămâna Mare se vopsesc ouăle roșii?

4. Cum se numește pânza pe care este pictat Iisus Hristos, așezată în Vinerea Mare pe masa din mijlocul bisericii?

Să aflăm mai mult

- Oul, prin forma lui, simbolizează mormântul Mântuitorului săpat în stâncă. Așa cum dintr-un ou poate ieși o viață, un pui, tot așa, din Mormântul Sfânt a ieșit Hristos Înviat. Oul care se sparge simbolizează deschiderea mormântului.
- În Vinerea Mare, se trece pe sub masă în amintirea celor trei zile petrecute de Domnul Iisus cu trupul în mormânt.
- De la Învierea Domnului până la Înălțarea Sa la cer, timp de 40 de zile, creștinii se salută: „Hristos a înviat!”, „Adevărat a înviat!”
- Cea mai intonată cântare din noaptea de Înviere este Troparul Învierii Domnului, expresie a bucuriei mântuirii aduse de Hristos.

Să descoperim împreună

1. În Vinerea Mare, când merg la biserică pentru a trece pe sub masă, credincioșii mai întâi se închină și sărută obiectele aflate pe Sfântul Epitaf. Privește imaginea alăturată și identifică aceste obiecte. Solicită ajutorul profesorului de religie pentru a descoperi semnificația lor.

2. Împărtășește colegilor alte tradiții cunoscute de tine, fie din zona ta, fie din zona bunicilor tăi.

3. Folosind o înregistrare audio sau internetul, ascultă împreună cu toți colegii Troparul Învierii Domnului. Cu ajutorul profesorului de religie, intonează apoi această frumoasă cântare.

Sfânta Taină a Spovedaniei

„Hristos a înviat din morți, cu moartea pe moarte călcând și celor din morminte viață dăruindu-le!”

Troparul Învierii Domnului

Sfântul Epitaf se află pe masa din mijlocul bisericii.

Un strop de înțelepciune

„Fără tradiție nu există cultură: nici omul simplu, nici geniul nu pot crea nimic fără tradiție.”

Vasile Pârvan

Sfânta Taină a Împărtășaniei

Lectură

Toți copiii azi se îmbracă
Cu ce au ei mai frumos
Și părinții lor le cântă
Învierea lui Hristos.

Și la masă ciocnesc astăzi
Toți copiii cei cuminți,
Ouă roșii și pestrițe,
Cu iubiții lor părinți.
.....

Și copiii buni la suflet,
Azi cu bucurie dau,
Cozonaci și ouă roșii
La copiii care n-au.

Elena Farago,
În ziua de Paști

„Tovărășiile rele strică …….. bune."

1 Corinteni 16, 33

Exersăm, aplicăm

1. Ordonează corect următoarele enunțuri:

a. De Paști / se spovedesc / apoi / creștinii / mai întâi / se împărtășesc.

b. iar / Sfântul Epitaf / credincioșii / Joi / pe sub / vopsesc ouă / trec / vineri.

c. Înălțarea Domnului / „Adevărat a înviat" / se salută / „Hristos a înviat"/ creștinii / Până la.

2. Grupează pe două coloane acțiunile prin care ne pregătim sufletește și trupește pentru sărbătoarea Învierii: mă spovedesc, îmbrac haine curate, mă odihnesc, mă împărtășesc, merg la slujbă, ajut la vopsirea ouălor.

3. Citește lectura și numește obiceiurile pascale întâlnite.

Să ne jucăm împreună

Ajut-o pe Ilinca să ajungă la biserică la slujba de Înviere. Strânge ouăle roșii de pe drum și află cuvântul care lipsește în proverbul alăturat.

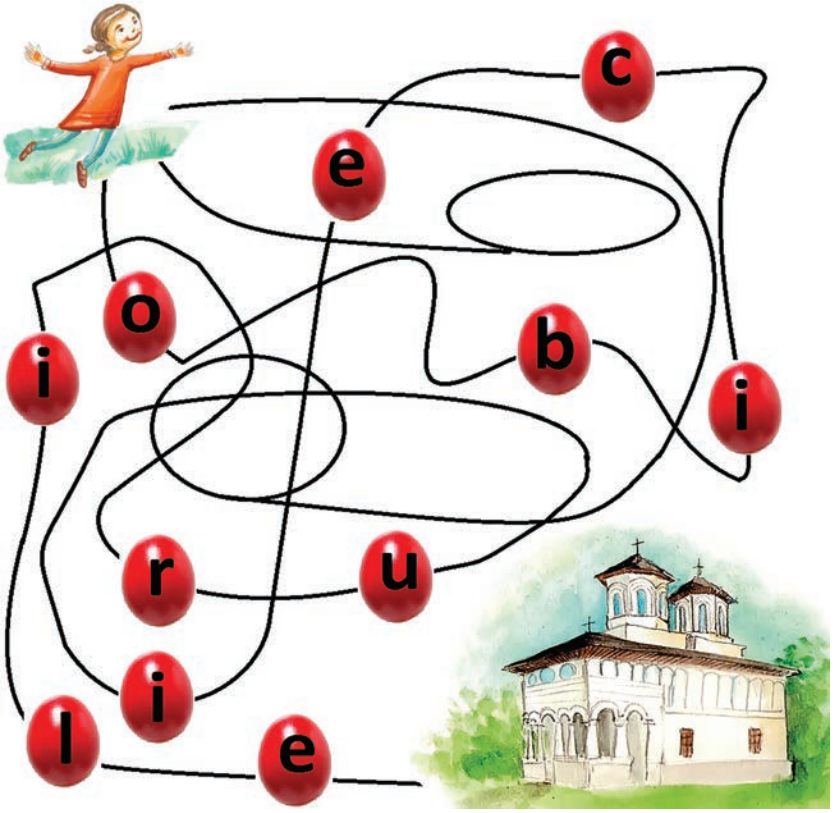

Să fim creativi

1. Citește ghicitorile alăturate. Află răspunsul corect și alcătuiește câte un enunț cu fiecare termen.

2. Ordonează următoarele versuri astfel încât să obții o strofă ce definește Ziua Învierii, duminica: Ultima din săptămână; / E a zilelor stăpână, / De noi, creștinii, cinstită. / De Iisus Hristos sfințită,

3. Încondeierea ouălor este un obicei străvechi în tradiția românească. Întrucât oul este un simbol al Învierii, creștinii au simțit nevoia să îl înfrumusețeze cu diferite desene. Unele modele folosite sunt: crucea, spicul, soarele. Inspirat de imaginea de mai jos, conturează trei ouă și încondeiază-le.

Ouă încondeiate

Azi, în zi de sărbătoare
Mândru este foarte tare!
Fiert a fost și înroșit,
În coșuleț pregătit.

Este bună și gustoasă,
Și de Paști pusă pe masă.
E soră cu Cozonac,
În casă mamele-o fac.

Cu Iisus Hristos pictat,
Pe masă e așezat.
Creștinii pe sub el trec
Și pe Domnul Îl petrec.

Să reținem

- Tradițiile de Paști mărturisesc despre istoria și spiritualitatea creștină a poporului român.
- Acestea reprezintă bogățiile trecutului unui popor, a căror valoare crește dacă sunt înțelese și transmise mai departe.
- Pentru întâmpinarea sărbătorii Învierii lui Hristos, credincioșii se pregătesc atât trupește, pregătind mâncăruri tradiționale, cât și sufletește, postind, spovedindu-se și împărtășindu-se.

Îndemnuri pentru micul creștin

- Descoperă tradițiile religioase de Paști.
- Împlinește-le și transmite-le mai departe.
- Pregătește-te sufletește și trupește pentru sărbătoarea Învierii.
- Întâmpină-i pe ceilalți cu salutul creștin.

Lectură pentru suflet

Povestea bobului de grâu

Într-o zi frumoasă de toamnă, un bob de grâu se juca scăldat în lumina soarelui. Se învârtea, țopăia, se rostogolea. Din neatenție, căzu într-o crăpătură din pământ. În zadar a încercat să iasă, prăpastia era prea adâncă pentru el. Împăcat cu ideea că va petrece acolo o bună bucată de vreme, începu să gândească în sinea lui:

— Ce bine era dacă ascultam sfatul părinților și nu mă îndepărtam de casă cu joaca. Poate că m-ar fi auzit cineva și mi-ar fi venit în ajutor. Așa însă, cine să mă audă? Poate numai Bunul Dumnezeu...

Gândul la Dumnezeu îi dădu speranță. Și, cu vocea scăzută, dar plin de credință și nădejde, începu să rostească rugăciunea învățată cu bunica:

Slavă Ție, Doamne Sfinte,
Bunule și drag Părinte.
Mulțumesc zile și nopți
Pentru grija ce mi-o porți.
Doamne, Dumnezeul meu,
Fii alături când mi-e greu! Amin.

Sfârșind, picături de ploaie au început să coboare din cer. Una se opri lângă el și îi spuse:

— Dumnezeu ți-a ascultat rugăciunea și ne-a trimis în ajutor. Nu te teme, cât timp Îl iubești pe Dumnezeu, nu vei fi niciodată singur.

Și bobul de grâu simți cum, udat de ploaie, începe să prindă rădăcini și să se înalțe, depășind încet marginea prăpastiei. Văzu cum o haină nouă îl îmbracă, verde mai întâi, apoi aurie. Și... minune! Nu mai era singur. Mulți prieteni veniseră alături de el. Hăinuța lui, numită spic, îi venea grozav.

Despărțindu-se într-un târziu de prietenii săi, a plecat spre casă. Pe drum, gândindu-se la tot ce i s-a întâmplat, a realizat cât de mult se aseamănă cu Domnul Iisus: nici El nu a rămas în pământ, ci a ieșit viu și biruitor. S-a simțit cu adevărat un fiu iubit al lui Dumnezeu!

Să cunoaștem mai mult

Citește cu atenție textul de mai sus, apoi rezolvă următoarele cerințe.

1. Descrie posibile urmări ale ascultării / neascultării față de părinți.
2. Numește două virtuți care sălășluiesc în suflet atunci când ne rugăm.
3. Identifică virtutea care ne ajută să Îl simțim pe Dumnezeu aproape.
4. Pornind de la textul biblic Ioan 12, 24, găsește asemănări între bobul de grâu și sărbătoarea Învierii Domnului.
5. Pune vată îmbibată cu apă într-un vas, apoi așază pe ea boabe de grâu. Pune vasul la lumină și observă ce se întâmplă cu acestea în timp.

Recapitulare

1. Răspunde cu A (adevărat) sau F (fals).

- Cu o săptămână înainte de Paști, Mântuitorul intră în Ierusalim călare pe mânzul unei asine.
- Deși intrarea Sa a fost un exemplu de smerenie, locuitorii I-au făcut o primire triumfală.
- Întreaga săptămână poartă numele de „Săptămâna Luminată” deoarece Fiul lui Dumnezeu a pătimit pentru mântuirea noastră.
- I-au fost alături ucenicii Săi și femeile mironosițe.
- Fără a fi vinovat, a fost răstignit între doi tâlhari.
- După trei zile, vineri, a înviat.
- Primele vestitoare ale Învierii Sale au fost femeile mironosițe.
- Prin răstignirea și învierea Sa, Domnul Hristos a făcut posibilă mântuirea oamenilor.
- În semn de prețuire, creștinii păstrează și transmit mai departe tradițiile pascale moștenite.

2. Citește cu atenție următoarea poezie, apoi răspunde la întrebări.

.....
Un clopot tainic miezul nopții bate
Și Iisus coboară pe pământ;
Din piepturile noastre-nsângerate
Răsună Imnul Învierii sfânt.

Veniți creștini, luați lumină
Cu sufletul smerit, purificat;
Veniți flămânzi, gustați din Cină,
E nunta Fiului de Împărat.

Valeriu Gafencu, *Imnul Învierii*

a. În ce moment din zi are loc slujba de Înviere?

b. Ce aspecte specifice se evidențiază la această slujbă?

c. Care sunt cele două Sfinte Taine la care creștinii sunt îndemnați să participe cu acest prilej?

3. Realizează o felicitare de Paști care să conțină cât mai multe aspecte din lecțiile studiate pe această temă. Prin intermediul ei, transmite unei persoane dragi o urare. Nu uita de salutul creștin.

4. Împreună cu profesorul de religie, organizează o vizită la biserica din apropiere.

a. Identifică icoanele care prezintă diferite momente din viața Mântuitorului Hristos în Săptămâna Patimilor.

b. Solicită preotului lămuriri cu privire la acele evenimente.

c. Află de ce, în fiecare duminică, pe iconostasul dinaintea altarului, se află icoana Învierii Domnului.

5. Caută pe internet alte tradiții legate de sărbătoarea Învierii Domnului.

Grilă pentru autoevaluare

I.
FB – 4-5 termeni
B – 2-3 termeni
S – 1 termen

II.
FB – 5-6 momente
B – 3-4 momente
S – 1-2 momente

III.
FB – 3 răspunsuri
B – 2 răspunsuri
S – 1 răspuns

IV.
FB – 4-5 răspunsuri
B – 2-3 răspunsuri
S – 1 răspuns

Evaluare

I. Transcrie textul în caiet și completează spațiile libere cu termenii corespunzători din paranteză.

Înainte de a se împărtăși, creștinul se pregătește prin Taina Sfântă a ..... și ..... . Apoi, cu sufletul curat, vine în fața Sfântului Altar și, cu ..... aprinsă în mână, simbol al Învierii, primește din mâna ..... darul cel de mare preț. Este momentul în care ..... sălășluiește în sufletul său.

(preotului, post, Spovedaniei, Dumnezeu, lumânarea)

II. Ordonează cronologic următoarele momente din viața Mântuitorului Hristos.

1. Cina cea de Taină.
2. Răstignirea Domnului.
3. Sărutul trădării lui Iuda.
4. Intrarea Domnului în Ierusalim.
5. Învierea Domnului.
6. Rugăciunea din Grădina Ghetsimani.

III. Asociază acțiunea din coloana A virtuții corespunzătoare din coloana B.

A	B
1. Intrarea Domnului în Ierusalim	**a.** iubirea
2. Răstignirea lui Iisus Hristos	**b.** credința
3. Rugăciunea din Grădina Ghetsimani	**c.** smerenia

IV. Apreciază cu A (adevărat) sau F (fals) următoarele enunțuri.

1. În Duminica Floriilor cinstim Intrarea Domnului în Ierusalim, călare pe un cal.

2. După Cină, Mântuitorul și ucenicii au mers în Grădina Ghetsimani să se roage.

3. Constatând că este nevinovat, Pilat L-a eliberat pe Iisus Hristos.

4. Fiul lui Dumnezeu a înviat într-o zi de duminică.

5. Primele persoane cărora li S-a arătat Mântuitorul Hristos după Înviere au fost femeile mironosițe.

Recapitulare semestrială

Samarineanul milostiv

Femeile mironosițe

1. Pornind de la imaginile alăturate, recunoaște persoanele conform următoarelor specificații.

- Sunt numit „Apostolul românilor” pentru că am adus învățătura Mântuitorului pe teritoriul românesc.
- Împreună cu Ilie am fost pe Muntele Tabor, la Schimbarea la Față a Mântuitorului.
- În deșert am întâlnit un om atacat, pe care l-am îngrijit și i-am găsit adăpost.
- Am venit dis-de-dimineață la mormânt pentru a unge cu mir trupul Domnului.

Sfântul Profet Moise

Sfântul Apostol Andrei

2. Descoperă deosebirile.

Între imaginile de mai jos există patru deosebiri. Descoperă-le și, cu termenii care definesc elementele distincte, alcătuiește enunțuri.

3. Alege varianta corectă:

Îl iubesc pe Dumnezeu când:

a. La biserică, în timpul slujbelor, râd și vorbesc cu colegii mei.

b. Îmi spun rugăciunea în fiecare zi.

c. Mă joc pe calculator tot timpul.

Îl iubesc pe aproapele meu când:

a. Îi invidiez pe colegii care iau note bune.

b. Glumesc pe seama bătrânilor și bolnavilor.

c. Îmi cer iertare când greșesc.

Marea poruncă a iubirii ne-a fost dată de:

a. Sfântul Ioan Iacob Hozevitul.

b. Mântuitorul Hristos.

c. Sfântul Apostol Andrei.

Sărbătorim Intrarea Domnului în Ierusalim:

a. Cu o săptămână înaintea Sfintelor Paști.

b. Cu 10 zile după Sfintele Paști.

c. Nu a intrat în Ierusalim.

Mântuitorul a ridicat cununia la rang de taină:

a. În Grădina Ghetsimani.

b. La nunta din Cana Galileii.

c. La Cina cea de Taină.

4. Citește cu atenție textul următor:

Mai ia-mă-n poală, mamă dragă,
Că-i noapte-acum de tot,
.....
Și când mi s-or închide ochii
Ușor tu să mă pui
În pat, cum faci când, stând plecată,
Zici: puiul mamei, pui!

Carmen Sylva, *Rugăminte*
din volumul *Poveștile unei regine*

Realizează, în scris, portretul mamei, alcătuind un text de 8–10 rânduri.

Scrie-i mamei tale un mesaj în care să-i mulțumești pentru grija pe care ți-o poartă.

5. Transcrie în caiet și completează următoarele afirmații cu termenii corespunzători din paranteză.

a. Prietenia adevărată se întemeiază pe .....
b. Iubirea creștină se dovedește nu prin vorbe, ci prin .....
c. În Săptămâna Patimilor, seara, la biserică se săvârșesc .....
d. Femeile mironosițe sunt primele vestitoare ale .....

(Învierii Domnului, iubire, deniile, fapte)

6. Pornind de la a cincea poruncă a Decalogului – „Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta” – și de la a doua parte a marii porunci a iubirii – „Iubește pe aproapele tău ca pe tine însuți”:

a. identifică modalități prin care îți poți arăta cinstea față de părinți;
b. dă exemple de fapte izvorâte din iubirea față de semeni;
c. numește principiile care stau la baza unor relații armonioase între oameni în cadrul familiei, al cercului de prieteni, al colectivului clasei și al altor grupuri cu care interacționezi în diferite împrejurări.

7. Ajut-o pe Ilinca să-şi aleagă un sfânt ocrotitor pentru familia ei. Până săptămâna viitoare, când te întâlneşti cu Ilinca, realizează proiectul „Sfântul ocrotitor al familiei mele”. Proiectul trebuie să cuprindă:

- icoana sfântului ocrotitor (poate fi printată sau desenată);
- scurte informații biografice despre sfântul ocrotitor (locul şi data/perioada naşterii, activitate, sfinte moaște – dacă există –, data sărbătoririi);
- o rugăciune către sfântul ocrotitor;
- modul în care este cinstit, acasă, de către întreaga familie, sfântul ales.

8. Sfântul Vasile cel Mare îi îndeamnă pe tineri să citească și îi sfătuiește să aleagă din fiecare lectură doar învățăturile morale ziditoare, după exemplul albinelor care culeg din flori numai polenul folositor.

- Însoțește albina în drumul către stup și descoperă:

a. numele virtuții pe care o putem dobândi ca urmare a lecturilor folositoare;
b. numele obstacolului care ne poate împiedica în dobândirea acestei virtuți.

- Identifică, împreună cu profesorul de religie:

a. alte modalități prin care poți urca pe treptele înțelepciunii;
b. alte piedici în calea progresului unui elev.

Grilă pentru autoevaluare

I.
FB – 16 cuvinte
B – 10 cuvinte
S – 5 cuvinte

II.
FB – 5 răspunsuri
B – 3-4 răspunsuri
S – 1-2 răspunsuri

III.
FB – 4 răspunsuri
B – 2-3 răspunsuri
S – 1 răspuns

Evaluare semestrială

I. Identifică în careu cuvintele care au legătură cu cele zece porunci și cu locurile în care avem reguli (orizontal și vertical). Din literele neutilizate vei descoperi un alt nume al Domnului Iisus Hristos spus de profeți.

D	U	M	N	E	Z	E	U	E	M
E	X	C	U	R	S	I	E	A	R
C	I	R	C	U	L	A	T	I	E
A	C	A	S	A	M	N	E	S	G
L	P	A	R	C	U	S	A	C	U
O	M	A	L	L	Z	I	T	O	L
G	M	O	I	S	E	N	R	A	I
J	O	A	C	A	U	A	U	L	U
E	B	I	S	E	R	I	C	A	L

II. Apreciază cu A (adevărat) sau F (fals) următoarele enunțuri.

1. Învățătura creștină a fost adusă pe teritoriul țării noastre de către Sfântul Apostol Andrei.

2. Sfântul Vasile cel Mare a înființat, pe cheltuială proprie, azile, spitale, orfelinate și cantine pentru săraci.

3. Sfântul Ioan Iacob de la Neamț a viețuit la Muntele Athos.

4. Cea mai mare poruncă dată de Dumnezeu este de a ne iubi doar pe noi înșine.

5. Respectarea regulilor morale conduce la o viață în armonie cu ceilalți.

III. Pornind de la imaginile de mai jos, realizează corespondența între sfântul din coloana A, data de sărbătorire din coloana B și o trăsătură caracteristică din coloana C.

A	**B**	**C**
Sfânta Împărăteasă Elena	5 august	scrierea de poezii
Sfântul Mucenic Pantelimon	2 iulie	aflarea Sfintei Cruci
Sfântul Voievod Ștefan cel Mare	21 mai	vindecarea bolnavilor
Sfântul Ioan Iacob de la Neamț	27 iulie	zidirea de biserici

1.

2.

3.

4.

IV. Îndrumați de profesorul de religie, realizați următorul proiect.

- Pe echipe de câte 5–6 elevi, realizați o fișă de proiect după modelul de mai jos și completați spațiile libere.
- Puneți în practică tot ce ați scris. Mult succes!

REDESCOPERIREA TRADIȚIILOR LOCALE

Proiect interdisciplinar

1. Care este nevoia:

Descoperirea tradițiile locale și reconsiderarea școlii și a bisericii ca păstrătoare a acestor tradiții.

2. Ce ne propunem:

Să promovăm tradițiilor locale și să dezvoltăm competențele de comunicare între generații.

3. Cine va participa: .....

(Scrieți, alături de elevi, persoanele interesate de valorizarea creațiilor locale.)

4. Cum am putea realiza: .....

(Găsiți două-trei modalități prin care puteți să obțineți ce v-ați propus. Spre exemplu: realizarea de postere și pliante de popularizare a acțiunii, colectarea de diverse obiecte, vizite la meșteri populari, muzee, o expoziție cu obiectele confecționate de copii și părinți etc.)

5. Ce vom face: .....

.....

(Enumerați minimum trei activități prin care să puteți realiza ce v-ați propus. Spre exemplu: întâlniri cu meșteri populari, procurarea și pregătirea materialelor pentru atelierele de lucru, organizarea și desfășurarea lucrului pe ateliere, cum ar fi: încondeiat de ouă, icoane pe sticlă, țesături și cusături etc.)

6. De ce avem nevoie: .....

(Enumerați materialele de care aveți nevoie și estimați timpul necesar realizării activităților.)

7. Pe cine implicăm: .....

(Enumerați persoanele care doriți să vă sprijine: învățători, profesori de religie, educație plastică, educație muzicală, părinți, preoți, meșteri populari, muzeografi etc.)

8. Cum ne dăm seama dacă am realizat proiectul: .....

(Scrieți cine și în ce mod va aprecia ce ați realizat prin proiect.)

FB – realizarea practică a proiectului
B – fișă realizată integral
S – fișă realizată parțial

CUPRINS

DUMNEZEU SE FACE CUNOSCUT OMULUI

Unitatea de învățare SFINȚENIA, CALE SPRE DUMNEZEU 3

Mărturisirea și trăirea credinței de către sfinți 4

Sfinții români și creștinismul pe teritoriul țării noastre 8

Sfântul Ioan Iacob de la Neamț* 12

Lectură pentru suflet 16

Recapitulare 17

Evaluare 18

VIAȚA CREȘTINULUI ÎMPREUNĂ CU SEMENII

Unitatea de învățare IUBIREA CREȘTINĂ, SPRIJIN PENTRU CONVIEȚUIREA CU CEILALȚI . . 19

Iubirea, poruncă dată de Domnul Iisus Hristos 20

Viața în armonie cu ceilalți, îndemn al lui Dumnezeu 24

Familia și împlinirea poruncii iubirii 28

Prietenia și porunca iubirii creștine 32

Importanța exemplului personal de iubire creștină 36

Lectură pentru suflet 40

Recapitulare 41

Evaluare 42

MARI SĂRBĂTORI CREȘTINE

Unitatea de învățare DE LA FLORII LA ÎNVIERE 43

Cu Hristos, în Săptămâna Patimilor 44

Femeile mironosițe pe drumul Golgotei și în Duminica Învierii 48

Tradiții pascale* 52

Lectură pentru suflet 56

Recapitulare 57

Evaluare 58

Recapitulare semestrială 59

Evaluare semestrială 62